

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 20–23 januari justerades.

§ 2 Avsägelse

Talmannen meddelade

att *Joar Forssell* (L) avsåg sig uppdragen som ledamot i utrikesutskottet samt som suppleant i finansutskottet och i den svenska delegationen till den parlamentariska församlingen vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE),

att *Fredrik Malm* (L) avsåg sig uppdraget som ledamot i utbildningsutskottet och

att *Martin Melin* (L) avsåg sig uppdraget som suppleant i utrikesutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 3 Anmälan om efterträdare

Talmannen meddelade att Liberalernas partigrupp anmält *Fredrik Malm* som ledamot i utrikesutskottet och som suppleant i den svenska delegationen till den parlamentariska församlingen vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), *Joar Forssell* som ledamot i utbildningsutskottet och som suppleant i utrikesutskottet samt *Martin Melin* som suppleant i finansutskottet.

Talmannen förklarade valda till

ledamot i utrikesutskottet

Fredrik Malm (L)

ledamot i utbildningsutskottet

Joar Forssell (L)

suppleant i finansutskottet
Martin Melin (L)

suppleant i utrikesutskottet
Joar Forssell (L)

suppleant i den svenska delegationen till den parlamentariska församlingen vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)
Fredrik Malm (L)

§ 4 Meddelande om återrapportering från informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer den 12 februari

Talmannen meddelade att *tisdagen den 17 februari kl. 13.00* skulle återrapportering från informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer den 12 februari äga rum.

§ 5 Meddelande om statsministerns frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 19 februari kl. 14.00* skulle frågor besvaras av statsminister Ulf Kristersson (M).

§ 6 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2025/26:13 för torsdagen den 5 februari från trafikutskottet och
prot. 2025/26:16 för tisdagen den 27 januari från näringsutskottet.

§ 7 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2025/26:291

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:291 Ostlänken
av Eva Lindh (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 13 mars 2026.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 6 februari 2026

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:323 Den syriska regimens angrepp på kurdiska områden

av Håkan Svenneling (V)

Interpellationen kommer att besvaras 3 mars 2026.

Skälet till dröjsmålet är inplanerade åtaganden.

Stockholm den 9 februari 2026

Utrikesdepartementet

Maria Malmer Stenergard (M)

Enligt uppdrag

Karin Olofsdotter

Expeditionschef UD

§ 8 Anmälan om faktapromemorior

Talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2025/26:FPM64 Europeisk byggstrategi – en mer konkurrenskraftig och produktiv byggsektor *COM(2025) 991* till civilutskottet

2025/26:FPM65 Förslag om regelförenkling (omnibus) gällande motorfordon *COM(2025) 999*, *COM(2025) 993* till trafikutskottet

2025/26:FPM66 Förordning om inrättandet av en tillfällig fond för utfasning av fossila bränslen *COM(2025) 990* till miljö- och jordbruksutskottet

2025/26:FPM67 En europeisk plan för bostäder till överkomlig kostnad *COM(2025) 1025* till civilutskottet

2025/26:FPM68 Batteristrategin *C(2025) 8950* till näringsutskottet

2025/26:FPM69 Ändring av förordning om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter *COM(2025) 780* till miljö- och jordbruksutskottet

2025/26:FPM70 En översyn av det medicintekniska regelverket *COM(2025) 1023* till socialutskottet

2025/26:FPM71 Rättsakterna om bioteknik – hälsa *COM(2025) 1031*, *COM(2025) 1022* till socialutskottet

2025/26:FPM72 Omnibuspaket om livsmedel och foder *COM(2025) 1030*, *COM(2025) 1021*, *COM(2025) 1020* till miljö- och jordbruksutskottet

2025/26:FPM73 Förordning om rena företagsfordon *COM(2025) 994* till miljö- och jordbruksutskottet

2025/26:FPM74 Revidering av koldioxidkraven för lätta fordon och av EU:s regler om fordonsmärkning *COM(2025) 995* till miljö- och jordbruksutskottet

§ 9 Anmälan om granskningsrapporter

Talmannen anmälde att följande granskningsrapporter hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till utskott:
RiR 2026:1 Statens arbete mot problem med spel om pengar
RiR 2026:2 Att överbrygga språkhinder – handläggning av ärenden där den enskilde inte behärskar svenska

§ 10 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Proposition
2025/26:118 till näringsutskottet

EU-dokument
COM(2025) 993 och COM(2025) 999 till trafikutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 2 april*.

§ 11 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Trafikutskottets betänkanden
2025/26:TU9 Vägtrafik- och fordonsfrågor
2025/26:TU8 Digitaliserings- och postfrågor

Justitieutskottets betänkande
2025/26:JuU21 Riksrevisionens rapport om antagningen till polisutbildningen

Finansutskottets betänkande
2025/26:FiU29 Nya regler för att underlätta noteringar av värdepapper

*Svar på
interpellationer*

§ 12 Svar på interpellation 2025/26:318 om statens rådighet över strategiskt belägen mark på Landsort

Anf. 1 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Markus Selin har frågat mig om jag avser att ta några initiativ inom ramen för mitt ansvarsområde eller i samverkan med andra berörda statsråd med anledning av den planerade försäljningen av statlig mark på Landsort. Markus Selin har också frågat mig om jag bedömer att det finns några behov av ytterligare lagstiftnings- eller styrningsinitiativ för att säkerställa statens långsiktiga rådighet över strategiskt belägna områden av betydelse för totalförsvaret, såsom Landsort.

Regeringen arbetar aktivt för att stärka skyddet för Sveriges säkerhet och för att hindra att verksamheter och egendom av betydelse för totalförsvaret hamnar i orätta händer. För drygt två år sedan infördes lagstiftning

som möjliggör granskning av utländska direktinvesteringar i skyddsvärd verksamhet. Syftet med regleringen är att hindra investeringar som kan skada Sveriges säkerhet.

Regeringen har också nyligen överlämnat två propositioner som innehåller förslag som på olika sätt syftar till att motverka säkerhetsrisker. Det ena förslaget handlar om att den som bedriver verksamhet av betydelse för Sveriges säkerhet behöver vidta olika sorters skyddsåtgärder inför överlåtelse av fast egendom. Det andra förslaget handlar om att skärpa identitetskontroller vid fastighetsköp.

Därutöver har Utredningen om kontroll vid överlåtelse och upplåtelse av egendom av väsentlig betydelse för totalförsvaret redovisat ett betänkande (SOU 2024:84). I korthet föreslås att ett kontrollsystem införs som ger staten möjlighet att granska och vid behov hindra överlåtelser och upplåtelse av fast egendom som riskerar att skada totalförsvaret. Förslaget har remitterats.

Genom åtgärder på flera områden bygger regeringen därmed en reglering som stärker skyddet för Sveriges säkerhet och totalförsvarets intressen när fast egendom byter ägare eller nyttjare.

Anf. 2 MARKUS SELIN (S):

Herr talman! Tack, försvarsministern, för det inledande svaret!

Vi vet nu att Sverige befinner sig i ett högst allvarligt och långsiktigt förändrat säkerhetspolitiskt läge. Kriget i vårt närområde, ökade geopolitiska spänningar och ett än mer oförutsägbart omvärldsläge ställer höga krav på Sverige. Det ställer krav på oss, på vår beredskap och på ett robust totalförsvär. I detta läge är statens rådighet över strategiskt belägen mark inte en marginell fråga utan en del av Sveriges grundläggande säkerhet.

Denna debatt handlar om statens planer på att sälja mark på Landsort på ön Öja, som är Stockholms läns sydligaste utpost. Det är ett område som historiskt har haft och som fortfarande har betydelse för sjöövervakning, kustförsvär och kontrollen av de direkta inloppen till vår huvudstad.

Min fråga till försvarsministern är grundläggande och kan uttryckas på ett ganska enkelt sätt: Hur säkerställer regeringen att staten inte förlorar faktisk kontroll och rådighet över mark som både i dag och i framtiden kan vara av betydelse för Sveriges försvar och totalförsvär?

Herr talman! Jag vill vara tydlig med att jag noterar att regeringen nu bereder lagstiftning om skärpt kontroll av utländska fastighetsförvärv. Det visar att regeringen delar uppfattningen att dagens regelverk inte är fullt tillräckligt för att skydda vårt totalförsvär och våra intressen. Detta är i grunden positivt, men den kommande lagstiftningen tar främst sikte på att pröva *vem* som får förvärva fastigheter.

Debatten här och nu handlar i grunden om en närliggande men delvis annan fråga, nämligen om staten över huvud taget ska sälja strategiskt belägen mark.

Vi i Socialdemokraterna har i vår kommittémotion om totalförsvaret varit tydliga: Staten måste långsiktigt garantera inflytande och kontroll över samtliga betydelsefulla säkerhetsintressen. Det gäller inte bara system, verksamheter och infrastruktur utan också fysisk mark i strategiska lägen, herr talman. I vår kommittémotion lyfter vi också uttryckligen risker med tomter och fastigheter i närhet till strategiskt viktiga platser med

koppling till Sveriges säkerhet – vår säkerhet. Detta är alltså ett identifierat problem, och det är konkret säkerhetspolitik.

Mot den bakgrunden menar jag, och vi Socialdemokrater, att försiktighetsprincipen måste väga tungt. När rådighet över mark väl har släppts är den svår, ibland till och med omöjlig, att få tillbaka i ett skarpt läge. Det är därför jag menar att frågan om statens rådighet måste behandlas med större tydlighet, större försiktighet och större allvar än vad som hittills har framkommit.

Anf. 3 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Jag gör i grunden ingen annan säkerhetspolitisk analys än Markus Selin kopplat till det allvarliga omvärldsläget.

Ett symtom på läget är att underrättelseinhämtningen mot Sverige har ökat högst drastiskt, och både Säpo och Must är i sina årsböcker tydliga gällande vilka förövarna är. Det handlar framför allt om Ryssland, och det handlar om Kina och Iran. Det gör att vi helt enkelt måste bygga upp mycket starkare skyddsvallar så att inte till exempel kritisk infrastruktur hamnar i händerna på utländska aktörer med statliga kopplingar.

Vi har vidtagit ett antal åtgärder just för att stärka detta. Jag ska vara tydlig med att en del påbörjades även under den förra regeringen, som då hanterade ett tillkännagivande från riksdagen. En sådan sak är naturligtvis den screeningprocess som sker gällande de utländska direktinvesteringarna. Den är helt nödvändig för de aktörer som bedriver säkerhets känslig verksamhet, det vill säga verksamhet som påverkar Sveriges säkerhet.

Det är bra att den funktionen nu har kommit på plats. Den handhas till stora delar av ISP, som har byggt upp en stark kompetens där. Det finns också EU-lagstiftning som man länkar samman detta med. Screening av utländska direktinvesteringar är alltså ett sätt att komma till rätta med bygget av en starkare motståndskraft och starkare skyddsvallar i ett försämrat säkerhetspolitiskt omvärldsläge.

Det andra är den nya säkerhetsskyddslagen, som vi har vidareutvecklat. Den nuvarande regeringen har arbetat med den under den här mandatperioden, och även den förra regeringen arbetade med den. Den är viktig. Den är uppdelad i olika delar, men det handlar framför allt om såväl informationssäkerhet och fysisk säkerhet som det författningsstöd som finns. Säkerhetsskyddslagen trädde i kraft 2019, och sedan kom även säkerhetsförordningen. Där har det också vidtagits ett antal åtgärder för att komma till rätta med en hel del av problemen.

Mycket av den här verksamheten var reglerad under kalla kriget, men i början av 90-talet avreglerade man till exempel hela kontrollmekanismen för utländska direktinvesteringar i kritisk infrastruktur. Det har inte gynnat svensk säkerhet; det finns fall från de senaste tio åren då vi har sett utländska förvärv av exempelvis halvledare, som jag vet att Markus Selin är väldigt engagerad i.

Det finns alltså ett antal åtgärder som behöver vidtas, och vi vidareutvecklar och förstärker det arbete som till del påbörjades under den förra mandatperioden.

När det gäller Landsort som specifikt fall handlar mycket om det samråd med Fortifikationsverket och Försvarsmakten som Statens fastighetsverk har haft. Precis som Markus Selin säger har Landsort, som är beläget i inloppet till Stockholm och naturligtvis Södertälje, fortsatt en viktig mili-

tärstrategisk roll. Däremot finns det i dag ingen fast militär infrastruktur på Landsort, utan framför allt handlar det om att ha rådighet över – kan man tänka sig, beroende på hur Försvarsmakten värderar detta – kanske hamnar eller vissa delar av ön.

Det jag har förstått i samband med detta, utan att gå in och ha någon uppfattning i sak, är att Fortifikationsverket i januari sa att man inte hade något att invända kopplat till den fastighet som detta handlar om. Vad jag har förstått står den på det som heter ofri grund, och man har behov av att sätta in ett avloppssystem.

Det viktiga här är dock att Fortifikationsverket och Försvarsmakten måste vara fullt ut engagerade och delta i samråd för att se till att vi har stark rådighet. I de fall vi undantagsvis ska avyttra statlig verksamhet ska det ske utifrån ett välinformerat beslut där Försvarsmakten och Fortifikationsverket har haft möjlighet att yttra sig. Jag tror att det ska mycket till för att köra över Försvarsmakten och Fortifikationsverket i sådana här frågor.

Anf. 4 MARKUS SELIN (S):

Herr talman! Jag tackar försvarsministern för svaret.

Jag hör att försvarsministern tar frågorna på fullt allvar, men jag skulle vilja gå tillbaka till en grundläggande fråga här. Försvarsministern redogör för ett antal kontrollmekanismer när fast egendom byter ägare. Men min fråga gäller egentligen underförstått i vilka fall – och varför – staten över huvud taget ska sälja mark om man vet att marken är strategiskt belägen, och här saknar jag än så länge ett tydligt svar.

Regeringen och försvarsministern hänvisar till ett flertal kommande och pågående lagstiftningsförslag, och för den delen även till införd lagstiftning. Men den lagstiftningen är i huvudsak reaktiv: Man prövar enskilda förvärv, ofta sent i processen, och utgår från *vem* köparen är. Min fråga gäller något ännu mer grundläggande, nämligen: Om staten redan i dag vet att viss mark är strategiskt belägen och kan vara av betydelse för totalförsvaret, varför ska den då säljas över huvud taget?

Herr talman! Utredningen bakom den kommande lagstiftningen konstaterar att det är svårt att i lag peka ut exakt vad som är strategisk mark, och det förstår jag. Just därför blir statens agerande extra viktigt och avgörande här och nu när vi talar. När staten själv äger mark med sådana här lägen har man möjlighet att behålla handlingsfrihet, flexibilitet och kontroll. Om staten i stället säljer marken flyttas säkerhetsbedömningen till en senare prövning, och då har man tappat rådighet.

Jag kanske ska förklara följande lite svepande, men den dag vi tappar kontrollen innebär det risker. Jag behöver ju inte förklara det för försvarsministern, men för eventuella tittare där ute kan jag säga att det innebär risker för framtida militär närvaro – oönskad sådan. Risk för begränsad rådighet har jag redan nämnt. Det innebär också risk för att staten hamnar i ett beroendeförhållande som vi vill undvika, risk för dunkla aktiviteter, risk för gråzonsfenomen och risk för att vi förr eller senare hamnar i ett läge med förtäckta men ändå iskallt utstuderade illdåd mot Sverige och våra intressen.

Vi socialdemokrater är tydliga och kommer att fortsätta vara tydliga i vår utgångspunkt: Totalförsvaret kräver långsiktighet och en helhetssyn. Staten ska inte frivilligt minska sin rådighet över mark som rör nationell

säkerhet. Jag vill därför återkomma till försvarsministern med frågan: Är regeringen beredd att än mer och tydligare stå upp och slå fast i både styrning, hållning och eventuell framtida lag att statlig mark med strategisk betydelse för totalförsvaret inte bör, eller ska undvika att, avyttras?

Anf. 5 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Det finns två delar i Markus Selins fråga, men jag ska försöka besvara den.

Kopplat till Landsort och det specifika fallet, i första hand, handlar det alltså om en fastighet på ön. Ön har som sagt ingen permanent militär infrastruktur. Det jag har fått mig till livs är att det handlar om förutsättningarna för att sätta in avloppssystem. Fastigheten ägs av en person men står på ofri grund, och för att sätta in avloppssystem har man ett behov av att äga fastigheten. Då får man väl väga det gentemot de yttranden som Fortifikationsverket har gjort i nära dialog med Försvarsmakten.

Utan att gå in på enskilda fall men bara för att sätta saker i proportion beträffande detta: Är statlig mark strategiskt viktig behöver man naturligtvis tänka igenom saken extra noggrant, men det är också därför samrådsförfarandena finns – för att Försvarsmakten och Fortifikationsverket verkligen ska ha möjlighet att yttra sig och för att man ska hitta den balansen.

Om statlig mark inte är strategiskt viktig finns det inget självändamål med att den ska vara kvar i statens händer, utan där får man väl väga olika intressen. Samrådet är dock avgörande, det vill säga möjligheten för Fortifikationsverket och Försvarsmakten att föra dialog och yttra sig. Här landade Fortifikationsverket i att man kunde acceptera detta. Det är det ena.

Det andra, som är lite bredare, är naturligtvis det spann av åtgärder som nu vidtas och som jag var inne på tidigare. En del är en vidareutveckling av sådant som gjordes även under den förra regeringen. Det handlar om förstärkning av säkerhetsskyddslagen, om screening av de utländska direktinvesteringarna och om kontrollen av utländskt ägande av fastigheter. Det finns starka skäl att arbeta vidare med de här frågorna.

Vi kan titta en del på Finland, som har agerat med rätt så stor rådhighet när det har handlat om fastigheter framför allt i den finska skärgården. Där har man agerat med all önskvärd tydlighet.

Sedan handlar detta ibland om komplexa lagstiftningsfrågor; det tror jag att både den nuvarande och den förra regeringen har upplevt kopplat till att äganderätten är grundlagsskyddad. Allt annat lika är det naturligtvis inte negativt med utländska direktinvesteringar eller med utländskt ägande av fastigheter, så man får ha öppenhet där. Därför ska man ha en lagstiftning som är effektiv och pregnant och som uppnår det vi strävar mot.

Det är mot just den bakgrunden som vi nu arbetar för att få ny lagstiftning på plats för att ytterligare stärka statens rådhighet i ljuset av det allvarliga säkerhetspolitiska omvärldsläge som vi har att hantera tillsammans med våra allierade. Det gäller inte minst det ökade underrättelsehot som präglar Sveriges säkerhet.

Anf. 6 MARKUS SELIN (S):

Herr talman! Jag tackar återigen försvarsministern för svaret.

Jag hör att försvarsministern tar detta på fullt allvar. Jag vill dock understryka att jag upplever att det finns en spännande nerv. Vi är inte fram-

me i de här frågorna; det är därför jag och försvarsministern står här denna måndagsförmiddag.

Jag vill betona att detta inte handlar om att misstänkliggöra enskilda personer eller företag. Det är inte därför jag står här. Jag är ute efter att staten ska ta ett större ansvar för strategiskt belägen mark. Jag vet sedan tidigare att försvarsministern kan de här frågorna.

Finland är ett intressant exempel. Man har en annan syn på förhandsprövning. Man har en annan och betydligt längre kommen syn på huruvida staten ska stoppa köp. Man har en annan syn på om säkerhetsskålen räcker i sig. Man har också en annan syn på ägandet av privat mark.

Herr talman! Det kan hända att vi återkommer till den här frågan lite senare. I dag har jag valt Landsort, den sydligaste utposten i min valkrets, som ett slående exempel. Det är en mycket vackert belägen ö med en yta som motsvarar ungefär 250 fotbollsplaner. Den är samtidigt mycket viktig strategiskt – den har varit det i minst 300 år och kommer säkert att fortsätta vara det i många år framöver.

Avslutningsvis vill jag säga detta: Försiktighet är inte svaghet, utan försiktighet är att ta ansvar. Därför lovar jag, som socialdemokrat, att fortsätta att bevaka och följa de här frågorna.

Anf. 7 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Jag tycker att Markus Selin resonerar klokt och insiktsfullt. Det här är en lagstiftning som behöver anpassas till ett helt annat säkerhetspolitiskt omvärldsläge än det vi hade för 10 eller 20 år sedan. Jag gör i grunden ingen annan analys än vad Markus Selin gör kopplat till de här frågorna. Det finns olika intressen och olika lagstiftning som ibland behöver balanseras, men det råder ingen som helst tvekan om att de säkerhets- och försvarspolitiska intressena väger mycket tyngre nu i ljuset av det försämrade säkerhetspolitiska omvärldsläget.

Vi följer naturligtvis implementeringen av den finska lagstiftningen. Det är min finske kollega Antti Häkkänen som, i en regeringskonstellation, fattar beslut om de här sakerna. Man tittar på vad som är bra och effektivt med den finska lagstiftningen och var den kan behöva utvecklas. Det har till exempel förts en diskussion om hur det ska fungera när det gäller dubbla medborgarskap och om detta kan vara ett sätt att komma runt det.

Vi kommer att beakta detta när vi går fram till riksdagen med förslag om skärpt kontroll av utländska fastighetsförvärv för att se att det finns lagstiftning som träffar målet och är effektiv, som stärker statens rådighet och som ytterst skyddar Sveriges säkerhet.

Vid sidan av detta finns det också lagstiftning som träffar expropriationsområdet. Ett antal fall som har figurerat i medier visar att det kan finnas skäl att titta på hur man kan vidareutveckla expropriationsinstrumentet, också för att väga in säkerhetspolitiska aspekter.

I ljuset av det försämrade säkerhetspolitiska omvärldsläget vidtas nu alltså en lång rad åtgärder för att stärka statens rådighet och ytterst Sveriges säkerhet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2025/26:305 om CSN:s utbetalningsproblem

Anf. 8 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Niklas Sigvardsson har frågat mig hur jag agerar för att se till att fler utbetalningar inte blir försenade de kommande månaderna. Han har även frågat mig om jag och regeringen har gjort någon konsekvensanalys av finansieringen av myndighetens förvaltningsanslag och vad analysen i så fall har visat.

Centrala studiestödsnämnden, CSN, har till uppgift att administrera studiestöd och andra stöd till enskilda. Det är CSN som ansvarar för att betala ut studiestöd till de studerande.

Vid två tillfällen under de senaste månaderna har CSN inte kunnat betala ut studiemedel till vissa studerande i tid. Myndigheten gick snabbt ut med information till de drabbade i sina olika kanaler, och studiemedlen kunde betalas ut till samtliga berörda ett par dagar senare. Det är självklart beklagligt att det är just studerande som har drabbats av sådana förseningar.

Utbildningsdepartementet har haft tät kontakt med CSN med anledning av förseningarna och kommer även fortsatt att ha en nära dialog med myndigheten vad gäller myndighetens möjlighet att framöver fortsätta att betala ut studiestöd i tid.

CSN har även, enligt sitt regleringsbrev, i uppdrag att redogöra för hur myndigheten har förvaltat och utvecklat sitt arbete med informations- och cybersäkerhet, inbegripet den egna organisationens beredskap och möjlighet att hantera incidenter, samt för hur myndigheten planerar att möta framtida behov inom informations- och cybersäkerhetsområdet.

Frågor som rör myndighetens finansiering diskuteras löpande och hanteras i den sedvanliga budgetprocessen. Det är viktigt att poängtera att regeringen under mandatperioden har tillfört 160 miljoner kronor till myndigheten utöver de medel som initialt beräknades för omställningsstudiestödet.

Anf. 9 NIKLAS SIGVARDSSON (S):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Som ministern sa är bakgrunden till denna interpellation det allvarliga som inträffade vid två tillfällen, i november och i januari, då vissa studenter inte fick sina studiemedel utbetalda i tid.

För många är studiemedel från CSN inte bara ett komplement utan själva grunden för försörjningen och en förutsättning för att man ska kunna betala hyra, mat och kurslitteratur. När utbetalningar uteblir är det inte en administrativ detalj utan en privatekonomisk kris för en hel del människor. Då innebär förseningar – särskilt över en helg i januari, som är årets fattigaste månad – kanske att man behöver ta hjälp av vänner eller släktingar för att klara vardagen.

Ministern beskrev att myndigheten snabbt informerade och att pengarna betalades ut någon dag senare. Det är positivt, men frågan är ändå hur regeringen och ministern säkerställer att detta inte inträffar igen. Hur kan

vi vara trygga med att myndigheten har de resurser och den robusthet som krävs för att långsiktigt klara av detta?

Vi socialdemokrater har i flertalet budgetar sedan regeringsskiftet prioriterat högre anslag till CSN:s verksamhet än regeringen. Det har vi gjort därför att vi både i budgetäskanden och i budgetprognoser har sett varningssignaler från myndigheten om att det finns problem och behov av förstärkningar för att man ska klara av både administrationen av omställningsstudiestödet, som har varit den stora diskussionen under mandatperioden, och den övriga verksamheten i myndigheten.

När det här inträffar måste man fråga sig om medlen har varit tillräckliga för att möta denna samlade belastning. Den frågan får delvis ses som retorisk – medlen har inte varit tillräckliga, herr talman.

Det har rapporterats om längre köer till myndigheten. Det har varit svårare för studenter att få tag i myndigheten, framför allt för studenter som inte studerat med omställningsstudiestöd.

Detta har varit prioriterat av regeringen, vilket har varit helt rätt. Det är ett nytt system som vi tillsammans har behövt jobba med för att det ska få den effekt som finns. Regeringen har dock inte lyssnat på oppositionen eller på studentorganisationer i den här frågan. Det har gjorts nyhetsinslag och nyhetsartiklar från studentstäder och om studenter runt om i landet. Studenter har fått det svårare än det borde vara och svårare än vad det ska behöva vara.

Det här tycker jag är synd, för jag tror att ministern och jag tycker lika här, nämligen att alla som söker studiemedel ska få besked om stöden i tid och också kunna räkna med att pengarna betalas ut. Det är avgörande för studiestödets legitimitet att tillförlitligheten är god. Annars är studiestödet varken rättvist eller tillförlitligt.

Frågan handlar trots allt om rättvisa och förtroende för staten och för oss som beslutsfattare, och därför anser jag att det behövs fler svar än dem ministern gav. Det behövs en tydlig plan, och det behöver berättas tydligare vilka åtgärder ministern har vidtagit för att se till att detta inte inträffar igen om någon vecka när medlen för februari ska betalas ut, eller under resten av årets månader. Därför frågar jag ministern: Hur har ministern agerat och kommer att agera för att utbetalningarna inte ska bli försenade kommande månader?

Anf. 10 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Frågorna rör en rad olika saker. När det gäller problemen med utbetalningarna har Utbildningsdepartementet givetvis haft en dialog med CSN, och myndigheten har meddelat att man arbetar för att detta inte ska hända igen. Det finns inget som tyder på att brist på resurser till CSN har lett till dessa problem. I november var det fel på en utbetalningsfil som skickades till banken, och nu i januari uppstod ett problem vid en automatisk körning på grund av ett felaktigt datum. Det hade alltså inget med resurser att göra.

När omställningsstudiestödet infördes utsattes CSN givetvis för en mycket större arbetsbörda än vad man hade tidigare. Niklas Sigvardsson pratar om förseningar, dröjsmål med mera. Detta har man successivt kommit till rätta med, och jag upplever att dessa problem inte är lika omfattan-

de i dag. Myndigheten har jobbat väldigt hårt med att komma till rätta med detta.

Det är dock viktigt att säga att reformen från början var lite underfinansierad, och därför har den tillförts 160 miljoner. Detta har dock inget att göra med de problem som uppstod med utbetalningarna, för det är en annan problematik. Men det är givetvis viktigt att myndigheten får resurser så att man klarar sitt uppdrag, och min bedömning är att man verkligen gör det i dag.

Anf. 11 NIKLAS SIGVARDSSON (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för fortsatta svar.

Låt mig ändå vara tydlig med att vi socialdemokrater inte riktigt delar synen att myndigheten CSN har de resurser som krävs och inte heller har haft det under senare år.

I ett flertal olika debatter, framför allt i interpellationsdebatter i kammaren med olika ministrar med ansvar för denna fråga, har vi tagit upp att CSN via regleringsbrev fått uppmaningen att prioritera om resurser från det övriga studiestödssystemet till omställningsstudiestödet. Därför hänger dessa frågor ändå på något sätt ihop. Jag förväntar mig inte att ministern själv kör lönefiler och utbetalningsfiler, men regeringen styr ju riket och har ansvar för att myndigheten har de resurser som krävs för att klara sitt uppdrag.

Därför hänger frågan ihop med den övriga debatt som förts under mandatperioden om huruvida myndigheten har de resurser som krävs för att klara sitt uppdrag, och här har vi lite olika syn. Vi socialdemokrater har prioriterat annorlunda och lyssnat mer på CSN när det gäller myndighetens budgetäskande och de offentliga dokument man har levererat till regeringen i den sedvanliga budgetprocessen.

Vi socialdemokrater känner fortsatt viss oro men är också intresserade av om ministern fortsätter arbetet med att se över hur det ser ut framåt, med tanke på utbetalningsproblemen i både november och januari och myndighetens oro för hur man ska klara uppdraget med omställningsstudiestödet framöver eftersom man inte fick de medel man äskat om för 2026 och inte heller får dem i den långsiktiga planen för budgetåren 2027 och 2028.

Dessa frågor hänger som sagt ihop. Myndigheten har under flera år upplevt sig vara underfinansierad och har ett stort tryck på sig eftersom omställningsstudiestödet är mer populärt och kanske mer svårnavigerat än vad vi i kammaren anade när vi fattade ett i princip enigt beslut om att genomföra denna reform. Regeringen behöver se till att myndigheten CSN har de resurser som krävs, och man behöver göra de konsekvensanalyser som behövs för att myndigheten ska klara sitt uppdrag.

Frågan om utbetalningarna sätter därför fingret på hur regeringen jobbar med konsekvensanalyser och hur regeringen och ministern jobbar för att följa upp och se till att myndigheten faktiskt har de resurser som krävs.

Det är inte acceptabelt att studenter på högskola, universitet och komvux ska känna oro över om utbetalningarna kommer i tid eller inte. Studiestödet är en väldigt viktig del av samhällskontraktet när det gäller studier: Studenter mottar pengar från staten i form av bidrag och lån, och staten ställer i sin tur krav på studieresultat och återbetalning.

Kärnan i min kritik är att regeringen inte i tillräcklig utsträckning har tagit höjd för att CSN behöver de resurser myndigheten har efterfrågat och att regeringen valt att inte lyssna på detta. Därför fortsätter jag att fråga ministern: Vilka ytterligare åtgärder kommer ministern att vidta? Hur ser konsekvensanalyserna ut inför budgetarbetet nästa år så att myndigheten får de resurser som krävs?

Anf. 12 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Jag har fullt förtroende för CSN och att man sköter sitt uppdrag utifrån regleringsbrevet och inom den budget man har fått, och jag tycker att det är viktigt att poängtera att det inte finns något som tyder på att de problem man hade vid de två tillfällena berodde på bristande resurser.

Men precis som Niklas Sigvardsson säger blev reformen för omställningsstudiestödet mer kostsam, och därför har det också tillförts mer resurser.

Det handlar dock inte bara om detta utan också om exempelvis de regelförenklingar som myndigheten har jobbat hårt med att få på plats för att förenkla och snabba på processen.

Görs det en konsekvensanalys? Ja, inför varje budgetprocess görs detta regelmässigt för alla myndigheter i Sverige, och beroende på vilka uppdrag de har görs sedan en bedömning av hur mycket pengar myndigheterna ska få.

Anf. 13 NIKLAS SIGVARDSSON (S):

Herr talman! Denna debatt lyfter fram det oerhört viktiga i att studenter oavsett studieform ska kunna lita på att staten betalar ut pengar i tid. Oavsett om det är en direkt konsekvens av att regeringen har valt att inte ge CSN de resurser myndigheten har efterfrågat under denna mandatperiod att studenterna inte har fått utbetalningarna i tid är detta en av alla signaler från CSN och studiestödssystemet om försenade utbetalningar vid två tillfällen. Det har också varit svårt för studenter att kontakta CSN eftersom myndigheten gjort omprioriteringar i verksamheten för att klara sitt uppdrag. När man lägger ihop alla dessa olika faktorer utgör ändå utbetalningarna en viss del av problematiken.

Jag anser att ministern och regeringen inte på ett tydligt sätt kan förklara för kammaren och väljarna hur det här ser ut, hur det ska klaras av i framtiden, varför CSN inte har fått utökade resurser och varför personella resurser har flyttats mellan avdelningar. Det har varit ett hårt tryck mellan studiestöden när det gäller hur det ska klaras av i framtiden.

Enligt mitt tycke har vi haft denna debatt alltför många gånger under den här mandatperioden, och regeringen har varit reaktiv snarare än proaktiv.

När den här frågan debatteras får vi alla tänka bort systemperspektivet och i stället tänka på de individer som drabbas, oavsett om det handlar om långa handläggningstider för att få svar på frågor eller om studenter som inte får sina pengar i tid, som Johannes, Theodor och Rosie. Därför tycker jag att dessa frågor är av yttersta vikt, så att fler inte ska behöva vänta på

att få sina pengar utbetalda. Det handlar trots allt om förtroende och tillit till att staten klarar av att betala ut pengar i tid.

Anf. 14 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Jag delar helt Niklas Sigvardssons syn på myndighetens ansvar kontra enskilda studenter. Det är otroligt viktigt att studenter får sina lån och bidrag utbetalade i tid eftersom många studenter ofta har det ganska knapert redan från början. Detta tror jag att vi alla är eniga om, men i det här fallet har de problem som myndigheten haft vid två tillfällen inte berott på brist på resurser utan på tekniska faktorer.

Det klart att det är otroligt viktigt att myndigheten nu ser vad man kan göra för att det inte ska hända igen. Det är viktigt att alla myndigheter i Sverige har en beredskap för till exempel cyberattacker och så vidare. Det har också CSN, liksom andra myndigheter.

Reformen med omställningsstudiestöd blev dyrare än vad partierna i riksdagen trodde när beslut fattades. För att kompensera för detta har myndigheten tillförts 160 miljoner kronor. Vi ser nu att de resurserna kombinerat med regelförenklingar har lett till betydligt kortare handläggningstider.

Jag följer självklart den här frågan för att problemen inte ska upprepas.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2025/26:288 om sexualbrottslingar i fri-vården

Anf. 15 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Ulrika Liljeberg har frågat mig hur regeringen, med anledning av SVT:s granskning av Kriminalvårdens samhällstjänstplaceringar, har agerat före SVT:s granskning för att säkerställa att Kriminalvården inte arbetar på det sätt som framkommit i granskningen samt vad jag anser är skälet till det som hänt och vad som görs för att säkerställa att det inte kommer att hända igen.

Personer som har dömts för sexualbrott får aldrig placeras i verksamheter där det finns barn. Sådana placeringar strider också mot Kriminalvårdens rutiner och interna styrning. Kriminalvården tar det inträffade på största allvar och har försäkrat mig att åtgärder nu vidtas för att något liknande inte ska kunna ske igen.

Även jag ser mycket allvarligt på de uppgifter som framkommit i SVT:s granskning. När informationen nådde mig kallades Kriminalvården omedelbart till ett möte med Justitiedepartementet. Därefter har regeringen gett Kriminalvården i uppdrag att redovisa en analys av orsakerna till det inträffade samt vilka åtgärder myndigheten har vidtagit och planerar att vidta för att det inte ska hända igen.

Jag kommer förstås att följa uppdragets genomförande mycket noga.

Anf. 16 ULRIKA LILJEBERG (C):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaret.

Min fråga föranleddes av den granskning som gjordes av SVT Nyheter i Skåne och som visade att Kriminalvårdens placeringar under åren 2024 och 2025 av personer dömda till samhällstjänst hade skett på platser som var helt klart olämpliga.

I minst 17 fall har personer som dömts för olika typer av sexualbrott fått avtjäna sina straff i föreningar med aktiviteter för barn och unga. De hade bland annat fått anordna barnkalas, hjälpa till på 4H-gårdar och delta i läxhjälp. I vissa fall begick de dömda nya sexualbrott samtidigt som de avtjänade samhällstjänsten.

Centerpartiet uppskattar granskningen, men den påvisar mycket allvarliga brister inom ett av Kriminalvårdens mest grundläggande områden. Att staten möjliggör för sexualbrottsdömda att placeras i direkt kontakt med barn och unga är helt oacceptabelt.

Efter SVT:s avslöjande har regeringen nu agerat, men det avgörande för att kunna bedöma regeringens förmåga att ta ansvar är hur regeringens styrning och ledning av Kriminalvården i dessa frågor såg ut före avslöjandet.

Ministern sa här: ”När informationen nådde mig kallades Kriminalvården omedelbart till ett möte med Justitiedepartementet.” Han sa även att Kriminalvården lovat att det inte ska ske igen. Jag vill säga att jag inte på något sätt misstror att justitieministern ser allvarligt på det här och det som hänt. Regeringen styr med budgetar, regleringsbrev och en ständigt pågående myndighetsdialog.

Kriminalvården är en av de största myndigheterna och är i en tid av stor expansion. Det finns en möjlighet att man kan vara i god tro när det gäller en myndighets förmåga att utföra sitt uppdrag, men i en rapport från Kriminalvårdens internrevision som kom i oktober 2023 pekade internrevisionen på flera brister i uppföljningen av de beslut som fattats av ledningen.

Internrevisionen konstaterade att det finns en risk för att eventuella fel och misslyckanden inte upptäcks eller åtgärdas i tid om myndigheten inte kommer till rätta med bristerna. Man sa att det saknas en strukturerad beslutsuppföljning och att det föreligger en hög risk för att fel och misslyckanden inom Kriminalvården inte upptäcks. Man beskrev en arbetskultur som är tyst och oattraktiv.

Rapporten uppmärksammades stort, bland annat i *Ekot* i november 2023. Vid tiden för rapporten hade justitieministern haft sin post i ett år, och nu 2026 kom SVT:s granskning som avser de två åren efter internrevisionens granskning.

Min fråga till justitieministern är hur man agerade innan just den aktuella informationen nådde honom, då det uppenbarligen varit ett känt problem inom Kriminalvården.

Anf. 17 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack, Ulrika Liljeberg, för möjligheten att diskutera den här väldigt viktiga frågan i dag!

Varför var det som framkom så allvarligt? Jo, av en lång rad olika skäl. Till att börja med är det en given utgångspunkt i de regelverk som gäller

Kriminalvården att farliga sexualdömda personer inte ska placeras tillsammans med barn eller för den delen i andra sammanhang där de kan utgöra en risk för andra. Detta i sig gör det här väldigt allvarligt, utan att jag för den sakens skull kan värdera varje enskild placering. Detta har jag inga underlag för att göra, utan vi talar om granskningen som helhet.

Något annat som är väldigt allvarligt här är att det blir en tillitsskada, inte bara i relation till allmänheten och andra delar av samhället utan också i högsta grad i relation till de verksamheter som ställer upp genom att tillhandahålla arbetsplatser för dem som döms till samhällstjänst. Det är en viktig samhällsinsats som det inte finns någon skyldighet att göra.

Det framkom i inslaget att det finns verksamheter som upplevt att de inte haft kännedom om vad det var för personer de tog emot eller att de i varje fall upplevt att de inte fått ta ställning i frågan. Detta kan leda till att de inte vågar eller vill ta risken att göra det här i framtiden. Detta är naturligtvis oerhört allvarligt också för möjligheten att verkställa straffen på ett bra sätt framöver.

Mot den bakgrunden var det förstås väldigt angeläget att snabbt bilda sig en uppfattning om huruvida problemet var känt inom Kriminalvården sedan tidigare, vilket det inte var. Det var en nyhet också för Kriminalvården och dess ledning. Man kan väl säga att den fulla bilden inte framkom förrän granskningen låg på bordet.

I det läget informerade Kriminalvården mig om att man hade vidtagit några åtgärder omedelbart. En var förstås att gå ut till myndigheten och understryka de rutiner, de föreskrifter och de arbetssätt som gäller i myndigheten för arbetet med samhällstjänstplaceringar. I ljuset av just tillitsfrågan lyfte man också fram att det fanns skäl att överväga nya nationella rutiner vad gäller informationsgivningen till samhällstjänstplatserna, alltså de arbetsplatser som tar emot de här dömda personerna, och hur rutinerna kring informationsgivningen till den typen av aktörer ska se ut. Men det var ju, kan man säga, två rätt intuitiva åtgärder i det läget. Skälet till att vi gav uppdraget var att vi därutöver måste säkerställa fler saker.

Till att börja med var det här en granskning som gjordes av SVT i Skåne eller Malmö. Finns det fler och liknande exempel, historiskt eller pågående? Hur säkerställer man i så fall att det kommer upp till ytan? Och, framför allt, vad gör man för att stoppa eventuella ytterligare händelser eller placeringar av det här slaget och säkerställa att det aldrig händer igen? Min uppfattning är att Kriminalvården responderade med stort allvar på det sätt man har rätt att förvänta sig i det här läget.

Vad gäller de bredare frågorna framgår det på ett tydligt sätt, också i vår styrning av myndigheten, hur viktigt det är att ha kanaler och system för att identifiera eventuella missförhållanden och få upp dem till ytan för att kunna granska dem och åtgärda dem på ett systematiskt sätt.

Jag är fullt medveten om granskningen från 2023 och har inte skäl att misstro Kriminalvårdens allmänna förmåga att ta hand om misstänkta missförhållanden. Jag kommer gärna tillbaka till det framöver här.

Anf. 18 ULRIKA LILJEBERG (C):

Herr talman! Jag tror att vi alla uppskattar SVT:s granskning av det här och vikten av public service. Det var ju *Ekot* som rapporterade om den granskning som kom 2023. Men jag tror att vi alla ändå tycker att det

viktigaste är att regeringen som har fått makten och ansvaret också tar det ansvaret.

Det framkom tydligt 2023 att det finns brister i styrning och ledning och uppföljning av beslut. Vi får väl hoppas att SVT råkade se det fall där det inte har lyckats. Det vet vi inte riktigt.

Det är allvarligt när det brister i styrning och ledning i en så viktig verksamhet som Kriminalvården. De har uppgifter som är viktiga för oss alla – att förvara interner, om man får säga så, men också att stå för rehabilitering med visionen Bättre ut.

Det råder som sagt ingen brist på politiska ambitioner i det här landet, men det saknas ibland genomförandekraft. Jag ska säga att jag och Centerpartiet ser positivt på det arbete som har gjorts mot den grova organiserade brottsligheten. Att de dödliga skjutningarna minskar är positivt. Men med de stora resursökningar som har gjorts till rättsväsendet anstår det oss att ha en högre nivå. I det här fallet gäller det brott mot barn, sexualbrott mot barn. Att vi då har en statlig myndighet under Justitiedepartementet som i värsta fall har underlättat möjligheten att begå nya brott är fruktansvärt.

Jag har sagt det förut och säger det igen: Har man riksdagsmajoritet är det enkelt att stifta lagar och anslå budget. Svårigheten är att styra och leda.

Förra året granskade JO både häkten och anstalter utifrån de dubbelbeläggningar som vi nu ser är standard. I granskningen riktas skarp kritik mot Kriminalvården för risker för både medarbetare och intagna.

Vi står bakom en utbyggnad av kriminalvården, men vi tycker att den går för långsamt. Min fråga till justitieministern är därför vilka ytterligare åtgärder ministern tänker vidta för en mer fungerande kriminalvård.

Nu är vi dessutom i ett läge där det kommer att läggas ett stort antal propositioner på riksdagens bord som på intet sätt kommer att minska trycket på kriminalvården. Vi har haft ett bra och viktigt fokus på åklagare och poliser under en tid. Men det behöver vara lika stort fokus på kriminalvården så att vi inte skapar krutdurkar till anstalter utan skapar anstalter som lever upp till Kriminalvårdens vision Bättre ut.

Anf. 19 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Låt mig först säga något om detta med granskning av missförhållanden i kriminalvården. Det tycker jag är oerhört angeläget. Det kan också vara misstankar om missförhållanden eller misstankar om andra problem som kan uppkomma i alla verksamheter inom det offentliga – misstankar om jäv, korruption, brottslighet eller vad det nu kan vara.

Jag vill understryka att det är klart att det finns system i Kriminalvården för att fånga den typen av missförhållanden och granska dem på ett seriöst sätt. Det finns exempelvis en explicit visselblåsarfunktion som gör det möjligt för var och en i Kriminalvården att anmäla den typen av misstankar. Sedan har vi den externa granskningen, inte minst genom Justitieombudsmannens försorg, som också är omfattande.

Vi har alla ett mycket starkt intresse av att eventuella missförhållanden och misstankar om sådant alltid kommer i dagen och granskas på ett bra sätt, oavsett om det är externt eller internt, i syfte att rätta till felaktigheter och för den delen utkräva ansvar om det är det som situationen kräver.

Detta följer jag noggrant, och skulle det finnas skäl att ytterligare styra eller trycka på i den riktningen är jag alltid öppen för det. Det är helt avgörande i en verksamhet av kriminalvårdens slag som ju ansvarar för något av det mest ingripande vi har i vår demokratiska rättsstat, nämligen statens möjlighet att låsa in personer och begränsa enskilda människors frihet på ett mycket ingripande sätt. Det är förstås ett berättigat intresse att vi kan göra det, men självklart måste en sådan verksamhet också ständigt vara under lupp.

Det råder inget tvivel om att kriminalvården befinner sig i vad vi kan kalla ett utsatt läge. Det är en lång rad olika faktorer som ligger bakom det.

En är förstås samhällsutvecklingen och den organiserade brottsligheten. Vi behöver inte dra hela den historien i dag, den är väl känd, men för att ta bara en siffra såg vi under tioårsperioden 2012–2022 en tredubbling av dödsskjutningarna som toppen på ett isberg med kriminell ekonomi och väldigt mycket annat. Det har skapat ett väldigt tryck på Kriminalvården.

En annan faktor, och en väldigt stor framgång för vårt samhälle, är att polisen har blivit oerhört mycket bättre på att klara upp inte minst de grova gängrelaterade brotten. Det handlar om allvarlig brottslighet och långa straff. Det har skapat ett väldigt tryck.

Till detta kommer oförmågan hos tidigare regeringar att påbörja kriminalvårdens expansion i tid. Jag hade anledning att gå igenom äskanden från Kriminalvården ett antal år bakåt i tiden och kunde se att myndigheten inte bara under förra mandatperioden utan under mandatperioden före den återkommande underströk för regeringen att man såg det här tillväxtbehovet. Det dröjde långt in i förra mandatperioden innan det fattades beslut i den riktningen. På åtta år blev det nya platser motsvarande två Kumlaanstalter – att jämföra med att vi endast den här mandatperioden kommer att landa på nya platser motsvarande sju Kumlaanstalter.

Samhällsutvecklingen och att brottsuppleringen går upp i kombination med oförmågan att komma igång med kriminalvårdens expansion i tid har utan tvivel ställt Kriminalvården i ett svårt läge.

Det är därför vi gör så oerhört mycket nu. Vi gör rekordstora investeringar i expansion och en översyn av alla regelverk som påverkar Kriminalvårdens möjligheter att bedriva en både säker och meningsfull verksamhet.

En lång rad åtgärder är ägnade att lätta på trycket i kriminalvården. Det är allt från anstaltshyrande i Estland till utökade möjligheter att använda elektronisk övervakning och nya verkställighetsformer som kontrollerat boende och fokus på ungdomsövervakning som handlar om påföljd utanför anstalt – allt detta i syfte att både skydda samhället mot allvarlig brottslighet och säkerställa att Kriminalvården långsiktigt får goda förutsättningar att bedriva sin viktiga verksamhet på ett säkert sätt.

Anf. 20 ULRIKA LILJEBERG (C):

Herr talman! Det är ju väl känt att Centerpartiet har stått bakom i stort sett alla de förslag och satsningar som regeringen har lagt på riksdagens bord. Det är viss lagstiftning som vi har sagt nej till, då vi inte tyckte att den var effektiv, men till exempel alla budgetförstärkningar har vi stått bakom.

Det är viktigt att vi får effekt för de pengarna. Vi är snart uppe i 100 miljarder för rättsväsendet om vi fortsätter den ökning vi har gjort nu. Det gör att vi behöver ha höga krav på verksamheterna. Vi behöver ta tag i den grova organiserade brottsligheten men också våldet mot barn, våldet mot kvinnor och mängdbrotten i hela landet. Här är vi överens.

Justitieministern säger att det är viktigt att vi fångar upp detta och till exempel har visseblåsarfunktioner inom Kriminalvården. Det var just en sådan intern funktion som lyfte dessa problem 2023 och sa att det fanns problem med styrning och ledning och med att få ut de beslut som såväl riksdag och regering som ledningen fattar. Detta är allvarligt.

Jag uppskattar fria medier. Jag uppskattar public service. Men jag tycker att det först och främst anstår oss i det offentliga, som också har intern revision, att ta hand om detta. Vi har även andra offentliga granskningsfunktioner, som JO, som också har tagit upp detta. Jag välkomnar SVT:s granskning, men det är viktigt och anstår en regering med dessa höga ambitioner i ett utsatt läge vad gäller brottslighet att hantera detta på ett annat sätt.

Jag kommer att återkomma i frågan, framför allt vad gäller Kriminalvårdens utbyggnad. Den är vital för Sveriges trygghet framåt.

Anf. 21 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Än en gång tack till Ulrika Liljeberg för möjligheten att diskutera de här viktiga frågorna i dag!

Jag håller helt och hållet med: När vi investerar så mycket av skattebetalarnas pengar i en samhällskritisk verksamhet som Kriminalvården – vilket jag menar att det finns väldigt goda skäl för oss att göra – både ökar och understryks anspråken på ordning och reda i allt från ekonomistyrning till styrning i stort. Därför har det också varit väldigt viktigt i vår styrning att betona just effektivitet, produktivitet och uppföljning – att man förekommer problem snarare än att problemen kommer i kapp en, till exempel genom externa granskningar.

Jag är beredd att göra mycket mer för att förstärka detta. Det gäller inte bara Kriminalvården; skulle jag nämna en annan myndighet skulle jag säga Polismyndigheten – inte på förekommen anledning i så måtto att jag miss-tänker att det finns en massa oupptäckta missförhållanden där utan bara för att understryka vikten av att verkligen följa upp verksamheter i ett expansivt skede, både vad gäller ekonomi och effektivitet och vad gäller styrning och granskning i övrigt. Jag vill bara bekräfta detta.

Effekt kan vi mäta på olika sätt. Det gör vi också, och jag tycker att det är väldigt viktigt att göra det. En väsentlig effekt av Kriminalvårdens verksamhet är trots allt det samhällsskydd den levererar genom att låsa in farliga personer under längre tid. Den kan vi utan tvekan mäta. Sedan vill vi dessutom kunna använda tiden i anstalt på ett bra sätt så att vi helst också kan uppmäta minskad återfallsfrekvens, för att ta ett exempel, för de intagna.

För att Kriminalvården ska få bättre förutsättningar att lösa den uppgiften måste den rekordstora expansion som vi nu är inne i fortsätta. Jag hoppas på brett stöd för detta här i kammaren.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2025/26:301 om användningen av analysplattformen Palantir

Anf. 22 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Petter Löberg har ställt en rad frågor till mig om användningen av analysplattformen Palantir av de rättsvårdande myndigheterna, däribland Polismyndigheten, för analys- och underrättelsearbete. Sammanfattningsvis handlar Petter Löbergs frågor om hur grundläggande rättssäkerhetsprinciper såsom proportionalitet, förutsägbarhet och möjlighet till efterhandskontroll kan upprätthållas när det gäller Palantir.

I november 2025 besvarade jag en skriftlig fråga från Petter Löberg på delvis samma tema. Som jag då framhöll är det Polismyndigheten som själv avgör vilka it-tjänster som myndigheten upphandlar och använder i sin verksamhet. Som jag också framhöll styrs Polismyndighetens behandling av personuppgifter av ett omfattande och detaljerat regelverk, inte minst genom brottsdatalagen (2018:1177). Polismyndighetens behandling av sådana uppgifter är även föremål för såväl intern som extern tillsyn.

De rättsvårdande myndigheternas behandling av personuppgifter omgärdas av ett omfattande regelverk och en väl utbyggd tillsyn. Precis som när jag besvarade Petter Löbergs tidigare fråga har jag fullt förtroende för att de rättsvårdande myndigheternas behandling av personuppgifter följer gällande regelverk.

Anf. 23 PETTER LÖBERG (S):

Herr talman! Inledningsvis får jag väl ändå tacka för svaret. Samtidigt tänker jag att ministern kanske skulle svara mig: Det var så lite. Det var nämligen ganska lite svar. Han svarar i princip enbart att detta är ett regelverk som finns och att myndigheten bestämmer själv. Jag har fullt förtroende, säger han. Jag tar bort händerna från ärendet helt och hållet.

Det är frapperande passivt. Statsrådet bemödar sig inte ens om att försöka svara på de frågor som ställts. Jag ställde fem frågor, och egentligen svarar han bara på en. Fyra står obesvarade.

Det är dessutom ganska kontraproduktivt med tanke på frågans karaktär. Palantir är nämligen ett mycket kontroversiellt redskap. Mycket av den internationella debatten, inte minst, handlar om mörkläggnings och brist på transparens. Nu hade justitieministern chansen att visa att man inte lägger locket på. Ändå gör han just det. Tyvärr är det kanske ytterligare ett steg på det sluttande planet för rättssäkerheten som inte minst justitieministern administrerar – nu är jag lite hård mot en annars mycket kompetent minister.

För tydlighetens skull: Jag är mycket väl medveten om de regelverk som finns när det gäller datatillsyn. Detta är dock en lägesförändring som har inträffat med införskaffandet av de här programmen – det är flera program. När en sådan lägesförändring sker måste politiken vara framåtlutad. Då duger det inte att sitta på händerna och bara luta sig mot gamla regelverk. Då måste man försöka fundera och analysera på ett djupare plan. Jag hoppas att regeringen gör det, även om det inte ges uttryck för det i denna debatt.

Vad handlar det här om egentligen? Vad är Palantir? Jo, det handlar om en programvara, och inte vilken programvara som helst. Det finns många namn på den – Gotham är ett, men det finns också lokala varianter.

Ni som kan er Tolkien vet varifrån namnet kommer. En palantir är en mörk sfär som alverna tillverkade för att kunna se saker och ting och kombinera information. Det var väktare och härskare som skulle använda detta klot som ett effektivt redskap för att kontrollera människor. Men man gjorde det för det goda. Problemet med palantirerna i *Sagan om ringen* var att de togs över av det onda. Därmed är namnet otroligt dåligt valt som namn på en programvara och ett företag som jobbar med rättsvårdande frågor.

Eller så är det inte det. Vi kan bara titta på vilken bakgrund de personer har som tillverkat programvaran och startat företaget, som har kallats skräckbolaget Palantir i medierna. Kritiken har också tagit sig konkreta uttryck. Man anklagas för att ha varit delaktig i de enorma övergreppen i Gaza. Man anklagas för – och det är också konfirmerat – att ha varit en av arkitekterna bakom ICE:s arbete med att jaga människor i USA, med förödande resultat.

Vi i vårt land får inte hamna där. Det är faktiskt politiken som i slutändan alltid måste ha huvudansvaret för vilka redskap våra myndigheter använder. Det borde jag inte behöva påminna justitieministern om.

Anf. 24 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag tackar för möjligheten att diskutera de här viktiga frågorna i dag, även om det kanske ibland sker lite yvigt och med rätt breda penseldrag.

Det råder väl ingen som helst tvekan om att det finns mycket teknik som kan användas för både goda och dåliga syften. Det gäller inte bara just den här tekniska plattformen eller just det här verktyget. Hemliga tvångsmedel kan överlag användas för goda och dåliga syften. Kameraövervakning kan användas för goda eller dåliga syften.

I den bemärkelsen är tekniken som sådan etiskt neutral. Frågan är vem som använder tekniken, hur den regleras, hur man utövar tillsyn och vad det blir för konsekvenser om det sker några övertramp. I den bemärkelsen skiljer sig inte den här tekniken från andra tekniker och andra verktyg som våra brottsbekämpande myndigheter kan använda sig av.

Min poäng är entydig, nämligen att våra regler, oavsett om det handlar om den sortens verktyg eller andra verktyg, är entydiga. Man får alltså inte använda den typen av verktyg, eller för den delen några andra verktyg, på det sätt som beskrivs i Petter Löbergs anförande. De missförhållanden som pekas ut i andra länder uppkommer därför att de antingen har fått göra så i de länderna eller har gjort så i alla fall. Det är alltså inte tillåtet i Sverige, utan det finns en mycket rigorös tillsyn av all användning av den typen av verktyg i Sverige.

När jag säger att jag har fullt förtroende för tillsynen är jag naturligtvis inte naiv. Jag inser att missförhållanden kan uppstå även i en demokratisk rättsstat som Sverige, men det finns alltså system för att fånga upp missförhållanden, granska dem, utkräva ansvar och säkerställa att sådant inte händer igen. Det är inte ett uttryck för naivitet, utan det är tilltro till de regelverk och de system vi har upprättat med kontroll och tillsyn i efterhand med mera, som vi har som en hörnsten i all vår användning av sådan teknik, hemliga tvångsmedel eller vad det kan vara.

Jag hörde Petter Löberg säga att vi befinner oss på ett sluttande plan när det gäller rättssäkerheten i Sverige. Det skulle vara intressant att höra

exakt vad som avses och om det också är Socialdemokraternas linje. Jag tar gärna den diskussionen i sak. För egen del menar jag att vår demokratiska rättsstat utmanas av en mycket allvarlig och grov brottslighet, och det är nödvändigt för oss att flytta fram positionerna rejält, också i användning av ny teknik.

Nu går jag inte in specifikt på det här verktyget, men exempelvis finns förslag på att använda AI och ansiktsgenkänning i realtid. Alla begriper att AI kan användas för dåliga syften, men det är skillnad om vi använder AI i Sverige i brottsbekämpningen än om man exempelvis gör det i Kina. Det är min huvudpoäng här, nämligen att vi har regelverk, uppföljning, tillsyn, kontroll och system för ansvarsutkrävande. Ytterst är det så att lagstiftaren inte alls förhåller sig passiv i frågorna. Allt det jag just beskrev är resultatet av beslutsfattande i kammaren, det vill säga vilka regler som ska gälla och vad som ska hända om någon till äventyrs överträder dem.

Med det sagt menar jag att vår demokratiska rättsstat – våra myndigheter – är väl rustad att använda olika typer av tekniska lösningar för att följa sin helt centrala uppgift, nämligen att skydda medborgarna, skapa trygghet i vårt samhälle och skydda samhället mot allvarlig brottslighet, och att alltid göra det på ett sådant sätt att man lever upp till de högt ställda spelregler som gäller för vår demokratiska rättsstat.

Anf. 25 PETER LÖBERG (S):

Herr talman! Justitieministern har under många år varit en stark förkämpe för och väktare av rättsstatliga principer, framför allt individens rättigheter.

I det här fallet är det fråga om en lägesförändring, och det är den vi diskuterar. Yviga penseldrag eller inte är det det vi diskuterar. Här pratar vi om att vi långsiktigt, strukturerat och på närmast konstitutionell basis befinner oss i en situation där vi kan göra oss beroende av en amerikansk techjätte. Det här är en situation som vi inte har befunnit oss i tidigare – den är helt annorlunda jämfört med hur det var tidigare med de traditionella kapitalisterna.

Techjättarna är politiskt orienterade. De har agendor. Elon Musk hade en agenda när han tog över Twitter och gjorde om den till X och ändrade algoritmerna. Peter Thiel, grundaren bakom Palantir, är en person som vill avskaffa demokratin. Han är synnerligen behjälplig och ska grunda mytiska städer i norra Grönland samtidigt som Donald Trump ägnar sig åt aggression mot vårt europeiska grannland Danmark.

Det här är inte fråga om vilka som helst. De är inte kapitalister som endast bryr sig om svarta eller röda siffror längst ned på papperet, utan det här är politiska aktivister som vi uppenbarligen har köpt programvara av. Det är fråga om programvara som dessutom är AI-baserad – det finns moduler med AI – och utgörs av black box-lösningar. Det innebär att vi egentligen inte vet vad det är vi ska granska. Det här är ett dilemma, och det är en orsak till att Europol, den europeiska polisen, lämnade lösningen redan 2021. Europeiska datatillsynsmannen menar att det inte går att förstå hur man ska granska så stora datamängder. Hur ska vi kunna göra det i Sverige? In Sweden we have a system, säger justitieministern. Det är inte seriöst när det kommer till det läge som vi befinner oss i just nu.

Min fråga kvarstår: Hur bedömer ministern risken att långsiktigt sett göra sig tekniskt beroende av den typen av personer, till exempel Peter Thiel?

Man kan också undra vad mötet på Grand Hôtel förra sommaren handlade om. Statsminister Ulf Kristersson träffade både Karp, operativ vd för Palantir, och Peter Thiel vid ett hemligt möte med Bilderberggruppen. Helt plötsligt sitter vi här med programvaran, möjligen hos svensk polis.

Transparens och insyn i en demokratisk rättsstat är avgörande för människornas förtroende för rättsstaten. Man gör upp saker och ting i slutna rum, och när medierna begär ut minnesanteckningar är det mesta maskat, hemligstämplat, dolt för medborgarna och medierna. Det är fullständigt oacceptabelt.

Jag har nu en halv minut kvar att säga något, men det finns ytterligare en chans att lite filantropiskt fundera över problemen med denna typ av program – som vi egentligen inte ens förstår hur de fungerar. Jag skulle vilja att justitieministern reflekterar över dessa frågor.

Anf. 26 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Det här är i och för sig en otroligt viktig fråga, men det är svårt att ta den på allvar när den ramas in på det sätt som Petter Löberg gör med Bilderberggruppen och hemliga möten på Grand Hôtel. Det är en typ av konspirationsteorier som vi känner igen från en lång rad olika sammanhang som vill misstänkliggöra regeringen. Jag är kanske lite förvånad över att få höra detta från en socialdemokratisk riksdagsledamot i kammaren. Men överraskningarnas tid är ändå inte helt förbi.

Vad jag *kan* säga är att regeringen upphandlar inte tekniklösningar till våra brottsbekämpande myndigheter. Det är våra brottsbekämpande myndigheter som är helt suveräna när det kommer till sådana frågor och avgör vilka typer av tekniska lösningar de ska använda sig av i sin verksamhet.

Däremot är regering och riksdag involverade i ett annat avseende, nämligen att vi ställer upp tydliga regler för hur en sådan verksamhet ska bedrivas, hur den ska kontrolleras och hur ansvar ska utkrävas. Det är inte så att de tekniska verktyg vi nu talar om skiljer sig från andra verktyg i det avseendet. Det skulle i sådana fall vara intressant att höra grunden för det, annat än ett mer allmänt svep i relation till hur verktyget har missbrukats av myndigheter i andra länder.

Jag konstaterar att vi har en robust ordning. Du får gärna kalla den för ”the Swedish Model”, men det är en modell som vi har anledning att vara stolta över i vår demokratiska rättsstat. Om det finns brister i lagstiftningen eller i våra tillsynsmyndigheter som ska rättas till ska jag gärna ta del av en konkretion i den delen så att jag i sådana fall vet vad jag ska gräva efter. I annat fall framstår det mest som en allmän misstro mot både regelverken och organen i vår rättsstat. Det är bekymmersamt att höra sådant från socialdemokrater, som jag ändå uppfattar är normalt sett rätt seriösa i sådana frågor.

Däremot finns det en seriös fråga, om jag ändå ska anstränga mig, som Petter Löberg tar upp, nämligen frågan om vår digitala suveränitet i relation till andra länder. Det råder inget tvivel om att vi har diskuterat frågan i relation till exempelvis Kina och i relation till andra länder, givet hur världen utvecklar sig. Det är inte en fråga som är unik för svenska förhållanden, utan den diskuteras i högsta grad inom hela EU. Det handlar om

Svar på
interpellationer

hur vi över tid kan skapa en ökad grad av digital suveränitet på europeisk basis. Den frågan är seriös, viktig och mycket större än den tekniska lösningen.

Om vi alla tänker på exempelvis vilka molntjänster hela vårt samhälle i praktiken lutar sig mot ser vi stora sårbarheter. Den frågan är seriös och oerhört mycket större än den tekniska lösning vi talar om nu.

Anf. 27 PETER LÖBERG (S):

Herr talman! Justitieministern tycker att det är oseriöst och till och med konspirationsteoretiskt att man frågar vad som hände på Bilderberg-gruppens möte. Gunnar Strömmer kan inte vara ovetande om det. Det var ju Moderaternas eget husorgan, Svenska Dagbladet, som avslöjade att mötet mellan Karp, Thiel och statsministern ägde rum. Och det var Svenska Dagbladet som försökte begära ut uppgifter om vad som diskuterades, som hemligstämplades.

Det är klart att Peter Thiel och Karp inte förknippas med annat än Palantir, som vi diskuterar i den här interpellationsdebatten. Att säga att det är konspirationsteorier borde justitieministern hålla sig för god för.

När det gäller att avgöra själv eller ta sin hand från denna fråga kan jag säga att detta är en kontroversiell fråga i hela världen. Gör en mediasökning på Palantir, och du kommer att upptäcka att den diskussion som vi har här i dag inte är ett resultat av en marginell konspirationsteoretisk socialdemokratisk riksdagsledamots tankar. Den här diskussionen förs i varanda medlemsstat i unionen.

Danmark funderar på att lämna plattformen av skälet att man är under så hård press av Trump och hans kamrater, varav Peter Thiel är en. Europol har gjort det. I Tyskland har man omfattande regleringsdiskussioner för att undvika just detta. De vet nämligen vad konsekvenserna kan bli av ett övervakningssamhälle som går för långt, som i gamla Östtyskland. De har sorgliga historiska erfarenheter i sammanhanget.

Om jag ska summera det här lite på ett trevligt sätt kan jag säga att jag i alla fall blir glad över att justitieministern förstår att man kanske behöver ha egna it-lösningar på plats. Oavsett om det görs i form av att man klarar av det i Sverige, i de skandinaviska länderna eller på Europolnivå måste ambitionen vara att Sverige ska stå på egna ben och inte vara beroende av den sortens olämpliga techjättar och deras företag.

Anf. 28 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Konspirationsteorierna handlar naturligtvis inte om att mötena har ägt rum. Det är ju ett faktum. Vilka som har deltagit i mötena är också ett faktum. Däremot sa eller antydde i varje fall Peter Löberg att vi först hade det mötet, och sedan damp tekniken ned hos polisen. Det var i alla fall så jag uppfattade det som sades tidigare. Det är onekligen att dra det några varv till.

Jag vill understryka, igen, att våra myndigheter är suveräna när det gäller vilka konkreta verktyg de ska använda i sin verksamhet. Däremot har vi alla, som regering och riksdag, ett stort ansvar för att säkerställa att de verktyg de använder, oavsett vilka de är, ska vara omgärdade av de krav, den insyn, den kontroll och det ansvarsutkrävande som anstår en demokratisk rättsstat.

Det var kanske inte konspirationsteoretiskt, men då tycker jag att det bara var ett slarvigt sätt att uttrycka misstro mot the Swedish Model. Den har nämligen vuxit fram väldigt organiskt under många decennier. Jag har hög tillit till vår demokratiska rättsstats olika organ när det gäller att granska eventuella missförhållanden – inte bara i fråga om det här verktyget. Jag tycker också att det finns sakliga skäl att diskutera det. Det är inte det som är min poäng.

Min poäng är att vi inte ska kasta ut hela barngruppen, höll jag på att säga, med badvattnet. Vi har en robust demokratisk rättsstat i Sverige. Skulle det vara så att man vid användning av något tekniskt verktyg kommer i närheten av den typ av förfarande som vi har sett skräckexempel på i andra länder kommer vårt system att slå till. Det är nämligen inte tillåtet, oavsett om man använder det här verktyget eller andra typer av verktyg.

Slutligen vill jag ändå ta fasta på det som är en seriös diskussion när det gäller hela vår kontinent: den digitala suveräniteten. Frågan som vi talar om i dag, det här verktyget, är säkert en del av den diskussionen. Men det är som sagt en väldigt bred fråga. Den omfattar dessutom inte bara brottsbekämpningen utan hela vårt samhälle.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2025/26:302 om möjlighet till fjärrstyrda drönare för polisen i Stockholm

Anf. 29 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Mattias Vepsä har frågat mig vilka konkreta åtgärder jag, regeringen och Justitiedepartementet avser att vidta för att säkerställa att Polismyndigheten ges förutsättningar att använda fjärrstyrda drönare i Stockholms luftrum på samma sätt som i Malmö.

Som framgår av mitt svar nyligen på en skriftlig fråga i samma ämne ökar Polismyndighetens användning av drönare i snabb takt. Drönare används ofta i samband med brottsplatsundersökningar och offentliga tillställningar och evenemang men också vid allmänna sammankomster, exempelvis demonstrationer, och vid eftersökning av försvunna personer.

Polismyndighetens verksamhet med drönare bedrivs enligt särskilda villkor utfärdade av Transportstyrelsen. Det pågår också en kontinuerlig dialog mellan myndigheterna i dessa frågor.

Polismyndigheten bedömer att pilotprojektet med fjärrstyrda drönare i ingripande verksamheten i Malmö, som även har kallats Drönare först på plats, är mycket framgångsrikt. Myndigheten har därför beslutat att denna metod ska införas i hela landet, med start i polisregionerna Syd, Väst, Öst och Stockholm.

Förutsättningarna för denna drönarverksamhet varierar beroende på vilka restriktioner och begränsningar som finns i det aktuella luftrummet. Luftrummet i just Stockholm är komplext, bland annat med en kontrollzon där flygledartornet i Bromma hanterar luftrummet över stora delar av staden. Polismyndigheten arbetar tillsammans med Luftfartsverket för att hantera frågan om hur drönare ska kunna användas i sådana kontrollzoner. I detta syfte har nyligen en gemensam försöksverksamhet inletts inom Norrköpings kontrollzon.

Regeringen ser mycket positivt på myndigheternas arbete för att hitta en gemensam lösning för hur drönare ska kunna användas säkert i sådana kontrollzoner. Jag överväger förstås löpande behovet av ytterligare åtgärder för att säkerställa att polisen kan använda sig av drönare på ett säkert och effektivt sätt.

Anf. 30 MATTIAS VEPSÄ (S):

Herr talman! Tack för svaret, ministern!

Jag fick backa bandet och gå tillbaka till det skriftliga svar som jag fick i januari på ungefär samma fråga, om vad regeringen och ministern avser att göra för att även Stockholm ska ha chansen att använda drönare i den polisiära operativa verksamheten.

För den som tittar på denna debatt låter det som något som redan används. Det stämmer till viss del. I dag används drönare, precis som ministern säger, för övervakning av stora arrangemang och liknande.

Det som vi i Stockholm efterfrågar är dock det som pågår i Malmö, där man kan jobba med drönare för att snabba på ingripande verksamheten. För att snabbt kunna agera vid brott har man drönarstationer på taken runt om i Malmö. Det innebär att drönare med blåljus kan vara på plats snabbt för att säkerställa att man kan spåra en eventuell gärningsman, avbryta brottslighet och öka tryggheten.

Vi i Stockholm tycker att det låter som en ganska intressant och viktig del av polisens arbete för att just öka tryggheten och snabbt kunna vara på plats för att avbryta pågående brottslighet. Inte nog med det – man kan också styra och använda den resursen för att övrig operativ insats ska bli mer effektiv.

Det är mot den bakgrunden den här frågan nu har rests, både i form av en skriftlig fråga och som en interpellation. Vår uppfattning är nämligen att när vi ställer frågan till polisen får vi besked om att just Bromma flygplats och kontrollzonen är en del av svårigheterna i Stockholm när det kommer till möjligheten att använda den här resursen på ett effektivt sätt.

I den tidigare diskussionen här i kammaren pratades det om konspirationsteorier. Men det är ingen konspirationsteori att påstå att regeringen med precision har fört en Stockholmsfientlig politik under snart fyra år. Vår uppfattning är att Bromma flygplats borde ha lagts ned. Vi hade kunnat få 16 000 fler bostäder, en mer dynamisk arbetsmarknad och en omställning av vår stad.

Inte nog med det – vi ser också att Bromma flygplats ratas av flygbranschen själv. Från att ha strax över en miljon passagerare 2019 är det nu nere på runt 10 000 passagerare eller resor per år.

Herr talman! Jag tror att senfärdigheten har att göra med att det är moderata politiker som står bakom det avtal som staten har med Bromma och Stockholm. Avtalet skrevs nämligen av en Stockholmsmajoritet ledd av Moderaterna för snart 20–25 år sedan och innebär att man i dag betalar ungefär 8 000 kronor per månad i hyra för marken. Det är en hiskeligt låg summa pengar för mark som är värderad till 30 miljarder och som vi skulle kunna ha stor nytta av. Det tror jag att alla som lyssnar på den här debatten inser.

Man kan konstatera att Moderaternas misslyckande vad gäller markpolitik och planering av flygplatser har kostat och kommer att kosta. För alla som lyssnar kan jag säga att det även kostar resurser och möjligheter

för oss att öka trygghetsarbetet, någonting som är otroligt viktigt. Jag vet att Gunnar Strömmer och jag delar uppfattningen att vi måste öka trygghetsarbetet. Varför sätter då regeringen käppar i hjulet? Varför agerar man inte?

Enligt svaret i januari följer regeringen arbetet med att få till stånd drönarmöjligheter även i Stockholm. Ett enkelt sätt hade varit att lyssna på oss, få bort Bromma flygplats och därmed ge den här möjligheten. Ett annat sätt hade varit att tydliggöra uppdragen till polisen och Luftfartsverket; detta är någonting som saknas i regleringsbrev. Jag frågar igen: Vad gör regeringen för att vi ska kunna köra drönare även i Stockholm?

Svar på
interpellationer

Anf. 31 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag tackar för möjligheten att diskutera dessa viktiga frågor i dag.

Om någon stockholmare som lyssnar till äventyrs trodde att Mattias Vepsä engagerar sig i stockholmarnas trygghet får man säga att han avslöjar sig nu – i grund och botten är det alltså en fråga som handlar om att lägga ned Bromma flygplats. Det är en fråga som Socialdemokraterna har drivit länge. Alla vägar kanske inte bär till Rom, men många gånger bär i alla fall Socialdemokraternas vägar till just den frågan.

Apropå Stockholmsfientlig politik: Som medborgare i Stockholm kan man konstatera att man med S-styret i Stockholms stad och i regionen har fått många tusen kronor mer i höjd skatt. Ur trygghetssynpunkt har man fått sparkade ordningsvakter, underfinansierad socialtjänst, experiment med borttagen spärrkontroll i tunnelbanan, vilket gett väldigt allvarliga effekter i form av brottslighet för närliggande näringsidkare, och indragna busslinjer, vilket gör att man inte kan åka hem tryggt på kvällen. I fråga om Stockholmsfientlig politik får man säga att de lokala S-styrena sätter något slags rekord.

Nåväl – det hindrar inte att det finns en väldigt viktig fråga i denna ordmassa från Mattias Vepsä. Det handlar trots allt om drönarna. Det är helt riktigt att polisen i Malmö i sin pilotverksamhet har hittat ett sätt att använda drönare i syfte att förebygga och bekämpa brottslighet. Jag har själv varit där nere flera gånger. Första gången jag verkligen såg det här på rull var i samband med Eurovision i Malmö. Det blev en pilot i en massa olika avseenden i fråga om säkerhetsarbetet, inte minst vad gäller drönarna. Slutsatsen är entydig från polisens och min sida: Det här är ett verktyg som vi verkligen ska bygga ut och som ska komma så många svenska medborgare till del som det bara går. Självklart är medborgarna i huvudstadsregionen verkligen betjänta av att få det skydd och den prevention som det här verktyget innebär.

Sedan är det också en realitet att olika geografier har olika utmaningar. Det är helt riktigt att just kontrollzonsproblematiken, som förvisso inte är helt unik för Stockholm, innebär utmaningar när det gäller implementeringen. Men jag vill understryka att vi står i nära dialog med polisen och att Polismyndigheten inte anser att regeringen behöver vidta några ytterligare åtgärder.

Nu har man i Norrköping ett pilotprojekt som handlar om att använda drönarna på det här sättet i en miljö där det finns kontrollzoner. På den grunden avser man att skala upp detta, så att det kommer även stockholmarna till del. Jag följer det väldigt nära. Jag tycker verkligen att alla med-

borgare, inte minst stockholmarna, är betjänta av att få ta del av allt det som har byggts upp med så stor framgång av polisen i Malmö.

Anf. 32 TALMANNEN:

Jag påminner om att en interpellationsdebatt handlar om statsrådets ansvarsområde. Detta är värt att nämna för båda debattörerna, som nu har fått kommentera Stockholmspolitik i var sitt inlägg. Nu tänker jag att vi återför frågan till interpellationens ämne.

Anf. 33 MATTIAS VEPSÄ (S):

Herr talman! Jag ska ta den uppmaningen på fullaste allvar. Men innan vi återtar debatten till drönanfrågan vill jag tacka för möjligheten att prata om även Stockholm här i kammaren. Det är ju viktigt. Här i Stockholmsregionen bor en fjärdedel av Sveriges befolkning, och vi är hårt drabbade av regeringens politik på ett sätt som är värt att lyfta.

Det som sägs i den här debatten om att trygghetsarbetet raserats den senaste mandatperioden kan man nog ha ett antal olika åsikter om. Vi vet att de öppna narkotikascenerna har minskat med tio. Vi vet att antalet utsatta och eftersatta bostadsområden minskar. Vi vet att investeringarna i och runt Stockholm och i våra mest eftersatta stadsdelar – i fler socialsekreterare, fler punktmarkeringar av barn och unga på glid, bättre skolverksamhet, skolfrukost, fritidsklubbsverksamhet, jobb för unga och möjligheter för alla att leva ett gott liv i Stockholm – ger faktiska resultat. Det går åt rätt håll.

Vi sträcker gärna ut handen. Vi ser också att det behövs fler poliser, skärpta straff och möjlighet för polisen att göra sitt arbete ännu effektivare. I Stadshusets budget finns det resurser avsatta för att bygga drönanstationer på tak runt om i staden. Något som är otroligt glädjande är att vi oavsett majoritet har ett bra samarbete med polisen lokalt för att öka tryggheten runt om i Stockholm.

Den här frågan har lyfts inte bara av stadshuspolitiker utan också av polisen. Man pekar på två problem.

Det ena är den flygkontrollzon som hör ihop med Bromma. Vi har levererat ett förslag till lösning, men vi behöver inte vara eniga om just det förslaget. Vi har hört att det går att få till provverksamhet i Norrköping – jättebra för Norrköping. Vi kanske skulle kunna få till pilotverksamhet även i Stockholm för att kunna komma igång här. Det finns resurser och vilja.

Det andra problemet, som framfördes i Mitt i bara för någon vecka sedan, är att det enligt polisen saknas resurser. Flygkontrollfrågan kanske man kan lösa på sikt; vi skulle gärna vilja växla upp det arbetet och göra det snabbare. Men det saknas resurser. När jag nu har justitieministern på plats, som är ansvarig för polisfrågor, resursfrågor och budget, vill jag fråga: Avser regeringen att följa upp frågan för att se huruvida det handlar om resurser? Hur kan det komma sig i så fall, och vad tänker regeringen göra åt detta?

Anf. 34 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag svarar på den sista frågan omedelbart. Låt oss se på de år som har gått och på tiden fram till 2029. Vi tillför ungefär 1 miljard till polisen i en satsning på ett ökat antal drönare och kameror. Sedan måste

naturligtvis polisen själv avgöra hur man bäst disponerar de resurserna, men det råder inget tvivel om att vi gör en historisk satsning på att Polismyndigheten ska kunna använda ny teknik. Skulle det visa sig att det finns ytterligare behov är jag alltid beredd att lyssna, men jag konstaterar att den miljarden är unik i sitt slag och sin storlek och att polisen har väldigt stor operativ frihet att använda resurserna på det sätt som polisen tycker är lämpligt.

Vad gäller kontrollzonen är försöket i Norrköping ett sätt att i något mindre skala testa verksamheten i en sådan miljö som finns i Stockholm. Baserat på den erfarenheten kommer det i bästa fall att vara möjligt i Stockholm att inte bara dra i gång en pilot i närtid utan också på allvar implementera modellen i skarpt läge. Man måste se att det hänger ihop.

Vad gäller Stockholm – jag ska naturligtvis mycket nogsamt förhålla mig till de frågor som berör min portfölj – kan jag konstatera att vi tog över i ett läge då staden inte hade tillförts en enda ny polis på nästan ett decennium – mycket bekymmersamt ur trygghetssynpunkt. Glädjande nog ser vi att Stockholm nu tillförs hundratals nya poliser och att det är lapp på luckan på Södertörns polisutbildning. Det är naturligtvis fantastiska besked för stockholmarna. Det betyder att man för första gången i modern tid, höll jag på att säga, får se polistillväxt på våra gator och torg. Detta är naturligtvis ägnat att öka tryggheten för stockholmarna i vardagen på ett väldigt viktigt sätt.

Jag gläds också åt att man nu krossar de öppna drogscenerna. Det verktyg som används för att åstadkomma det är de preventiva vistelseförbuden, som regeringen har drivit igenom efter dansk förlaga och som ger fantastiska resultat. I Stockholms stad är det kanske starkaste exemplet Rågsved, som har levt under något slags lokal terrorregim. Småföretagare i Rågsveds centrum säger att det har varit förfärligt. Den öppna drogscenen har förstås varit en del av detta, och väldigt mycket annan brottslighet har cirkulerat kring den. När det gäller de preventiva vistelseförbuden tror jag att Farstapolisen var tvåa i landet med att kräva det här – polisen i Botkyrka var först ut. Det skedde redan under de första dygnet efter att lagen trätt i kraft. Detta verktyg har fått enormt positiva effekter.

Vi kan också glädjande nog se en kraftig nedgång i dödsskjutningarna. Det har skett en halvering på nationell nivå, men nedgången har varit ännu större i Stockholmsområdet. Det är klart att det är en otrolig framgång som förstås kan tillgodoräknas många aktörer, inte minst polisen, som har fått nya verktyg för att bland annat arbeta preventivt mot våldet.

Det är klart att vi ser väldiga trygghetsvinster för medborgarna i Stockholm. Jag vågar däremot påstå att de i mycket hög grad kan sammankopplas med de insatser som görs nationellt av polisen med de verktyg och straffskärpnings som regeringen har levererat med stöd av en majoritet här i Sveriges riksdag.

Till detta ska vi nu addera en drönarkapacitet som också ska komma stockholmarna till del. Beskeden från Polismyndigheten är glädjande nog att vi är på mycket god väg att åstadkomma det.

Anf. 35 MATTIAS VEPSÄ (S):

Herr talman! I grund och botten är vi överens om att vi behöver både och. Vi behöver bättre verktyg, fler poliser och strängare lagstiftning när

det krävs för kampen mot den organiserade brottsligheten och att komma till rätta med nyrekryteringen och gängkriminaliteten.

Det är föremål för en annan debatt. Vi kan absolut diskutera huruvida det är ett verktyg från nationell nivå som har löst problemen med öppna drogscener i Stockholm. Jag skulle säga att vi är trygga med att det arbetet handlar om en bred insats. Det gäller alltifrån upprustningar och arbete för dem som bor i de mest eftersatta områdena till fler socialsekreterare, en bättre skola och att göra vägen till och från förskolan trygg och säker för dem som bor i de områdena.

Då krävs det en bredd. Det vet jag att stockholmarna förstår. Vi inser att det tillsammans med bättre verktyg och fler möjligheter för polisen att göra sitt arbete kommer att lösa ännu fler av de utmaningar som vi i grund och botten båda två förstår är stora. Det gäller särskilt i en stor stad och i Sveriges största stad Stockholm. När det kommer till att vi kommer att få möjligheter i Stockholm att kunna göra ett ännu bättre arbete och få drönare ser jag fram emot att regeringen kanske ökar tempot lite.

Jag delar uppfattningen att det tog för lång tid, har tagit för lång tid och tar för lång tid att bygga ikapp den brist på poliser som vi ser. Vi öppnade därför ett antal polisutbildningar och såg till att vi satsade mer resurser för att få fler poliser. Nu ger det effekt. Jag är glad att regeringen fortsätter det arbetet.

Men det motiverar inte att man här och nu inte är tydligare än att säga att man ska bevaka frågan om drönarna eller säga att man följer utvecklingen. Det skulle vara på sin plats om ministern och regeringen redan nu kunde peka ut det som en prioritering för Stockholm. Det gäller särskilt mot bakgrund av det vi går igenom det här året med ett valår och den ökade intensiteten på gator och torg. Vi behöver mer trygghetsarbete tillsammans.

Anf. 36 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack för möjligheten att få diskutera den här viktiga frågan i dag.

Jag uppfattar att Mattias Vepsäs spetsigaste svar på frågan om vad vi ska göra för att få till de här drönarna är att lägga ned Bromma flygplats. Jag tror tempot i processen som polisen nu är inne i är snäppet högre.

Jag har ständig dialog med polisen också om den här väldigt konkreta frågan. Beskedet i nuläget är att regeringen inte behöver fatta några ytterligare beslut. Polisen säger att den ska fullgöra den försöksverksamhet som sker med en kontroll i Norrköping för att baserat på erfarenheten kunna implementera systemet också i Stockholm.

De besluten är redan fattade, och allt detta är på rull. Nu handlar det bara om att få ett lyckosamt resultat i det försök som bedrivs i Norrköping och att kunna implementera det i Stockholm på den grunden. I nuläget tror jag att vi från både regering och riksdag ska undvika att kliva in som elefanter i denna porslinsbutik. Det gäller att lita på polisen när de säger att alla relevanta beslut är fattade och att alla processer är på gång.

Nu skaffar vi oss de erfarenheter vi behöver för att i stor skala kunna säkerställa att medborgarna i Stockholm får tillgång till det fantastiska skydd och de fantastiska möjligheter som den här modellen har visat sig ha. Det gäller inte minst baserat på erfarenheterna i Malmö.

Jag ser också att det tillsammans med en lång rad andra delar som vi däremot kan påverka nationellt kommer att kunna öka medborgarnas trygghet i Stockholm. Det gäller inte minst att fortsätta att utveckla de verktyg som vi har talat om hittills, som exempelvis de preventiva vistelseförbunden som har haft en sådan enastående effekt inte minst mot de lokala drogsценerna i Stockholmsområdet.

Jag vill bara för sakens skull understryka att detta självklart ska kompletteras och sammanbyggas med andra och mer socialt inriktade preventiva insatser. Det är i det ljuset man ska se de rivna sekretesshindren, ny socialtjänstlag, nya verktyg till socialtjänsten, översyn av LVU och allt annat som också levereras i hög takt under mandatperioden.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellationerna 2025/26:287 och 314 om hyresgästers ställning i samband med renoveringar och stärkt skydd för hyresgästers boendemiljö

Anf. 37 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Markus Kallifatides har ställt två frågor på hyresrättens område som jag tänkte besvara gemensamt.

Den första frågan är om jag och regeringen ser någon anledning att genomföra en översyn av lagstiftningen kring fastighetsägares ansvar för fastighetsskötsel i syfte att förstärka skyddet för de boendes boendemiljö.

Den andra frågan är vilka åtgärder jag och regeringen är beredda att genomföra för att stärka hyresgästers ställning i samband med renoveringar, till exempel genom den lagändring som Socialdemokraterna föreslagit och för vilken det finns beredningsunderlag.

Det är en given utgångspunkt för regeringen att alla boende, oavsett boendeform, har rätt till en trygg boendemiljö. Regeringen arbetar därför kontinuerligt med att förbättra det hyresrättsliga regelverket och stärka hyresgästernas skydd. Under mandatperioden har vi skapat bättre förutsättningar för tryggare bostadsområden genom att det numera är lättare att säga upp hyresgäster som begår brott. Det leder till ökad trygghet för övriga hyresgäster.

Regeringen arbetar på bred front för att förbättra bostadsmarknaden i stort och har bland annat främjat nyproduktion av hyresbostäder genom en förbättrad hyressättningsmodell för så kallad presumtionshyra. Regeringen har också alldeles nyligen beslutat om två lagrådsremisser med förslag som syftar till att sänka trösklarna till bostadsmarknaden och få en mer effektiv användning av bostäder som redan finns på marknaden. Det föreslås bland annat enklare regler för enskilda som vill hyra ut sin bostad och för företag som vill hyra ut bostäder till sina anställda.

Vad gäller Markus Kallifatides första fråga kan jag inte uttala mig om hyresnämndens prövning av enskilda ärenden. Med det sagt ser jag förstås på ett mer allmänt plan allvarligt på uppgifter om att hyresgäster bor under dåliga förhållanden. Sådana boendemiljöer som beskrivs i interpellationen med brister i byggnaders skick, risker för hälsa och säkerhet och långvarigt eftersatt underhåll är kort sagt inte acceptabelt.

I hyreslagen och bostadsförvaltningslagen finns en skyddslagstiftning som ger möjlighet att ingripa mot oseriösa hyresvärdar som missköter sina fastigheter. Regelverket ger goda förutsättningar att ingripa mot oseriösa hyresvärdar som inte förvaltar sina fastigheter på ett godtagbart sätt, och hyresnämnden har reella möjligheter att ingripa med tvångsförvaltning i de mest allvarliga fallen av misskötsel. I dagsläget ser jag inte någon anledning att göra en översyn av reglerna, men självklart följer jag och regeringen frågan noggrant.

Vad gäller den andra frågan som Markus Kallifatides ställer syftar rätten till inflytande vid renoveringsåtgärder bland annat till att skydda hyresgäster mot hyreshöjningar på grund av renoveringsåtgärder som är omotiverade från hyresgästens synpunkt. Hyresgästinflytandet utgör en viktig del av det hyresrättsliga skyddet. Detta måste samtidigt vägas mot hyresvärdens berättigade intresse av att kunna driva en rationell uthyrningsverksamhet. Hyresvärdar har ett förvaltningsansvar och måste därför kunna vidta renoveringar och andra standardhöjande åtgärder för bostäderna för att lägenheterna inte ska förfalla.

Även i detta avseende ger regelverket hyresgäster ett skydd i samband med renoveringar. Det faktum att hyresnämnderna ofta beslutar till hyresvärdens fördel innebär inte nödvändigtvis att reglerna är felaktigt utformade. Många ärenden når inte hyresnämnderna eftersom inflytandet för hyresgästerna leder till att man gör upp i godo. När det gäller det förslag som Markus Kallifatides nämner noterar jag att den förra regeringen bedömde att det inte kunde genomföras med det aktuella beredningsunderlaget som grund.

Anf. 38 MARKUS KALLIFATIDES (S):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaret.

Herr talman! Hyresgästers rättigheter står inte särskilt högt i kurs för den här regeringen. Två helt olika interpellationer slås här ihop till en interpellationsdebatt. Jag noterar det, och jag utgår från att också Sveriges hyresgäster noterar det. Jag börjar dock med frågan om allvarligt bristande fastighetsskötsel.

I januari förra året lämnades betänkande 2025:5 av Utredningen om åtgärder för stärkt trygghet i den byggda miljön. Betänkandet behandlar bland annat frågor om olika former av obligatorisk områdessamverkan. Det är en fråga som kommer upp här i riksdagen under våren.

Betänkandet ger också en aktuell kunskapsbild när det gäller ordning och reda i den byggda miljön. Det föreslås att en utredning ska få i uppgift att utreda konstaterade brister i tillsynen av den byggda miljön och ge förslag på hur dessa kan åtgärdas. Utredningen pekar på behov av utbildningar, mallar och handböcker kopplat till olika tillsynsmyndigheters verksamhetsområden och behov av översyn av kommuners verktyg och incitament att utöva tillsyn.

Herr talman! Även i de fall där tillsyn faktiskt fungerar eller när Hyresgästföreningen driver en fråga om tvångsförvaltning, som till exempel i Vårberg i södra Stockholm, finns dock tydliga problem med vår lagstiftning. Utredningen ser utrymme för förbättringar när det gäller regelverket kring just tvångsförvaltning.

Om en hyresnämnd beslutar om tvångsförvaltning ska den samtidigt utse en tvångsförvaltare. Kommunen ska lägga fram förslag på förvaltare,

men kommunen har inga befogenheter att tvinga någon att vara förvaltare. Om varken kommunen eller hyresnämnden kan hitta en lämplig förvaltare faller hela frågan om tvångsförvaltning. En fråga från utredningens arbete är alltså om någon borde pekas ut som skyldig att ta på sig ansvaret för tvångsförvaltning. Är det kommunen eller kanske ett statligt fastighetsbolag?

Utredningen har uppfattat ytterligare en rad tydliga brister och problem, till exempel att det krävs omfattande bevisning i ärendena. Det krävs hyresgäster som är beredda och inte rädda för att vittna i hyresnämnden. Det är inte heller ovanligt att hyresgäster som både kan och vill vittna hinna flytta innan frågan om tvångsförvaltning tas upp i hyresnämnden.

Herr talman! Trots detta meddelar justitieministern här i dag att han i dagsläget inte ser någon anledning att göra en översyn av reglerna om bland annat tvångsförvaltning, men han bedyrar också att regeringen följer frågan noga.

Herr talman! Nu när jag har upplyst justitieministern om vad staten faktiskt vet om det här området undrar jag om han är beredd att ompröva beskedet om sitt ställningstagande.

Anf. 39 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack, Markus Kallifatides, för möjligheten att diskutera de här angelägna frågorna i dag!

Jag vill understryka att antalet avgivna interpellationssvar på Kallifatides frågor inte är det som avgör engagemanget i frågorna, utan det är förstas kvaliteten i svaren och också i den förda politiken.

Många av de frågor och omständigheter som Markus Kallifatides tar upp är verkligen värda att tas på stort allvar. Jag säger att vi följer frågorna noga, och jag vet att det är ett så kallat standardsvar från alla regeringar när det kommer till hur man hanterar frågor av olika slag. Men när jag säger det kan jag försäkra er om att det finns en mycket seriös intention att följa just hur de här frågorna utvecklar sig.

Det handlar förstås också om att ställa sig frågan: Vad är tillämpningsproblem snarare än lagstiftningsproblem? Vilket utrymme finns för det hyresrättsliga systemet att hantera frågor på ett effektivare sätt?

Det gäller till exempel en fråga som Markus Kallifatides tog upp, nämligen att hyresgäster kan hinna flytta innan frågor kommer i skarpt läge i den rättsliga prövningen. Detta är inte nödvändigtvis en lagstiftningsfråga utan en handläggningsfråga, som handlar om hur frågorna i praktiken bereds, när de hanteras och avgörs, i vilket tempo processen förs framåt och så vidare.

Det faktum att en väl utformad lagstiftning nu inte är föremål för en större översyn är inte samma sak som att det inte finns frågor, inte minst handläggningsfrågor, i systemet som utan tvekan är värda att följa upp och säkert också i förekommande fall åtgärda.

Sammanfattningsvis tycker jag att det är väldigt bra att frågorna reses. Även om jag inte kan gå in på ett enskilt fall som det i Vårberg kan jag möjligtvis sträcka mig så långt som att säga att det säkert aktualiserar en del frågor som olika aktörer i systemet har anledning att reflektera över. Man kan då se om det också inom ramen för dagens befintliga regelverk finns möjligheter att göra anpassningar så att man kan hantera den här typen av problem på ett ännu bättre sätt när man blickar framåt.

Anf. 40 MARKUS KALLIFATIDES (S):

Herr talman! Stort tack, justitieministern, för svaret!

Det har hänt några gånger under mandatperioden att våra interpellationsdebatter har föranlett initiativ från justitieministern. Det har bland annat gällt nya instruktioner till Bolagsverket och frågan om att likställa bostadsrättsinnehavares och hyresgästers ansvar för trygghet i närområdet.

En effekt av att slå ihop två interpellationsdebatter, herr talman, är att interpellationsdebatten blir kortare. Det blir mindre tid för interpellanten att förklara bakgrunden till sina två helt olika frågor om olika grupper av hyresgästers mycket väsentliga intressen.

Jag uppskattar att justitieministern uppenbarligen lyssnade noga på mitt första inlägg och pekade ut att det finns handläggningsfrågor att diskutera här. Jag vill dock understryka att det också finns en ett år gammal statlig utredning här, som pekar på tydliga lagstiftningsfrågor med anledning av det kunskapsläge som man sammanfattar.

Utredningen 2025:5 föreslår faktiskt att krav på tillstånd för fastighetsägare att hyra ut till bostadshyresgäster ska utredas. Utredningens kartläggning har visat att det finns ett problem med djupt oseriösa fastighetsägare som inte sköter förvaltningen av bostadsfastigheter. En fastighet med bristande underhåll kan påverka ett helt område negativt. Utredningen bedömer att inte minst kommuner behöver starkare påtryckningsmedel i förhållande till fastighetsägare för att dels komma till rätta med befintliga problem, dels försvåra för oseriösa fastighetsägare att alls komma in på marknaden.

Den här regeringen kommer att avfärda tidigare förslag om en ny förvärvslagstiftning. Även det är ett ärende som kommer upp här i riksdagen under våren i samband med omfattande liberaliseringar vad avser andrahandsuthyrning och så kallade företagsbostäder. Det här är konkreta steg mot marknadshyror, herr talman.

Det är nog inte att förvänta sig att just den här regeringen då också ska se över villkoren för hyresgäster i samband med renoveringar, vilket är den andra interpellationsfrågan. Problemen med mycket kraftiga hyreshöjningar i samband med renoveringar och hyresgäster som upplever sig överkörda i de processerna avfärdas, trots färdiga utredningsförslag.

Den fråga som jag ändå vill få förd till protokollet här i riksdagen handlar alltså om att införa begreppet ”skäligt” som bedömningsgrund när hyresnämnden ska ge tillstånd till renoveringsåtgärder. Skälighetsbedömningen ska handla om att hyresgästerna har haft tillräcklig påverkan i samrådsprocessen. Den ska också handla om att adekvata, meningsfulla alternativ med olika konsekvenser i termer av hyresnivå faktiskt har presenterats för hyresgästerna att ta ställning till. Detta är något som ska krävas av fastighetsägaren.

Om nu justitieministern inte gillar det utredningsförslag som finns och som vi socialdemokrater vill genomföra – vad vill då justitieministern göra i stället? En fråga som kanske är ännu mer av intresse är denna: Vad vill Sverigedemokraterna?

Justitieministern kanske kan upplysa oss även om det. Vi har ju som bekant inte möjlighet att ställa interpellationer till det parti som i hög grad styr den här regeringens initiativ.

Anf. 41 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag kan till att börja med känna sympati för det Markus Kallifatides sa allra sist. Det är många moderata ledamöter som under årens lopp har velat ställa frågor till Vänsterpartiet, som i praktiken har styrt den socialdemokratiska regeringen åtminstone sedan 70-talet och framåt.

Men nu är det som det är. Det är de partier och statsråd som ingår i regeringen som kan bli föremål för frågor, och då vill jag bara för klarhetens skull ställa en kontrollfråga. När Markus Kallifatides nu talar om beredningsunderlaget avses väl Hyresgästutredningens betänkande från 2017? Vän av ordning tänker då att 2017 är några år sedan, vilket också betyder att den socialdemokratiska regeringen hade åtminstone fem år på sig att genomföra detta. Det gjorde man inte utan fann skäl att avstå, sannolikt för att man analyserade innehållet och inte riktigt tyckte att det räckte till för den här typen av reformer. Beredningsunderlaget räckte inte för att göra detta.

Möjligtvis kan den upplysningen tjäna lite nyansering till varför den här regeringen inte rusar åstad och genomför precis det som står i den utredningen; uppenbarligen gjorde Socialdemokraterna under många år i regeringsställning samma bedömning att avstå av de skälen.

Detta ska med andra ord inte förväxlas med en hållning som skulle betyda att man inte bryr sig om förhållandena för hyresgästerna. Jag förstår att man möjligtvis kan beskriva det delvis lite olika beroende på vad man har för utsiktspunkt, men jag tycker att man ska ta fasta på att det som kommer till hyresnämnden och som ska avgöras är det som är tvistigt. Mycket annat som har varit tvistigt har man av olika skäl ändå kunnat förlikas kring, och man har hittat lösningar som både hyresvärdar och hyresgäster kan leva med. Det är väl i sig ett uttryck för att vårt system trots allt i normalfallet fungerar som det är tänkt.

Sedan kommer det alltid att finnas frågor som är så tvistiga att man inte kommer överens, och då kommer de upp till en rättslig prövning. Om det i fler fall utfaller till hyresvärdens fördel kan jag dock inte bara utifrån detta dra slutsatsen att lagstiftningen överlag skulle vara *biased* för hyresvärdar och mot hyresgäster. Det kan ju kort och gott vara så att den rättsliga bedömningen är sådan att det i de fallen ändå verkar rimligt att hyresvärderna drar det längsta strået.

Med det sagt tycker jag att hela problembilden är väldigt angelägen att diskutera. Vår lagstiftning har växt fram under lång tid, inte minst genom socialdemokratin under årens lopp, och även om lagstiftningen har sina skönhetsfläckar och utrymme för reformer ser den trots allt båda dessa legitima intressen och försöker att hitta ett sätt att väga av det.

Det finns alltså inte för närvarande någon plan för en större reform eller översyn av reglerna på det här området från vår sida. Detta ska dock inte tas till intäkt för ett ointresse eller för den delen ett uttryck för ett ensidigt hyresvärdsperspektiv på frågorna. Jag tycker att den balans som finns i lagstiftningen är god. Sedan följer vi förstås noga hur det används i praktiken. Jag utesluter inte alls att det i framtiden finns skäl för förändringar av olika slag.

Anf. 42 MARKUS KALLIFATIDES (S):

Fru talman! Tack, justitieministern, för svaret!

När det gäller de förberedda förslagen om ändring i lagstiftningen när det gäller prövning i hyresnämnd av renoveringsåtgärder och deras skälighet eller icke skälighet mot hyresgästerna vill jag påminna om att det fanns andra majoritetsförhållanden i Sveriges riksdag den mandatperioden, vilket mycket väl kan vara en viktig faktor i hur den dåvarande S-ledda minoritetsregeringen ställde sig till vilka förslag som kunde läggas fram med goda möjligheter att röstas igenom i Sveriges riksdag. Detta tror jag att justitieministern känner igen.

Jag vill tacka för debatten. Jag noterar Gunnar Strömmers pragmatiska snarare än konfrontatoriska linje, men jag vill ändå dela med mig av mina intryck från ett besök i Vårberg i södra Stockholm i onsdags. Det ser förfärligt ut, justitieministern! Det handlar om hyresgäster som absolut inte får det de har rätt till. De har betalat hyra, men de får inte det de har rätt till. Folk är rädda och utmattade, justitieministern, och vi, staten, står tämligen lamt och tittar på.

Jag har träffat många – otaliga – hyresgäster som behandlas illa av sina hyresvärdar. Det är verkligheten, justitieministern, och det är därför vi socialdemokrater kommer att fortsätta att driva frågor både om allvarligt bristande fastighetsskötsel och villkoren för hyreshöjningar i samband med renovering.

Jag vill tacka för debatten. Jag menar att den tydligt har visat både på viktiga frågor och vikten av fler politiska åtgärder.

Anf. 43 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Tack, Markus Kallifatides, för att frågorna lyfts och för ett genuint engagemang för människor som kan befinna sig i ett väldigt utsatt läge! Det kan man göra som hyresgäst; det råder ingen tvekan om det.

Jag har för egen del gjort trygghetsvandringar tillsammans med Hyresgästföreningen och även ihop med företrädare för fastighetsägarsidan och också promenerat genom områden där man med blotta ögat kan se vilka hyresgäster som bor hos hyresvärdar som tar sitt ansvar, fastighetsägare som är angelägna om att det ska bli bra både för hyresgästen och för det lokalsamhälle där man verkar, och i samma områden har jag sett exempel på fastighetsägare som uppenbarligen inte alls är beredda att ta det ansvaret. Det finns alltså en legitimitet i frågeställningen, sett både ur den enskilda hyresgästens synvinkel och ur ett bredare samhällsperspektiv. Det råder det inte någon som helst tvekan om.

Vi kan naturligtvis diskutera i vad mån en bättre utveckling framåt förutsätter ytterligare ingripande från lagstiftaren eller inte, men vi kan i varje fall vara överens om att vi vill att Sverige ska vara ett land där människor bor inte bara under anständiga omständigheter utan under goda omständigheter, där människor har rättigheter som respekteras och där den som äger fastigheter tar sitt ansvar både för hyresgästerna, om det är det det handlar om, och för det omgivande lokalsamhället. Den dialogen fortsätter jag gärna, och jag tackar för möjligheten att få diskutera under de här formerna i dag.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 44 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Lars Mejern Larsson har frågat justitieministern om ministern avser att justera straffskalan och ge polisen ytterligare befogenheter att agera för att komma till rätta med olaglig strömning av film- och tv-produktioner.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Filmutredningen överlämnade den 30 september 2025 betänkandet *Åtgärder mot illegal ip-tv* (SOU 2025:100). Betänkandet innehåller förslag som syftar till att motverka illegal ip-tv. Ett av förslagen som utredningen lämnar är att straffen för de allvarligaste fallen av brott, exempelvis vid organiserad brottslighet, ska skärpas och att en särskild straffskala ska införas för grova brott. En sådan straffskärpning skulle innebära att Polismyndigheten ges ytterligare befogenheter att ingripa vid misstänkt brottslighet. Betänkandet har remitterats. Sista dag för att yttra sig var den 22 januari 2026.

Jag har varit tydlig med att jag är angelägen om att hitta lösningar för att motverka illegal ip-tv. Det är oroväckande att vi ser en utveckling där fler och fler svenskar väljer att betala pengar rätt in i organiserad brottslighet för att kunna titta på filmer, sportsändningar och tv-serier genom just illegal ip-tv. En allvarlig effekt av den utvecklingen är att intäkter som borde hamna hos kulturskapare, idrottsrörelsen, streamningstjänster och tv-bolag i stället går rakt ned i fickorna hos kriminella nätverk.

Svaren på remissen skulle vara inne i slutet av januari. Inom Regeringskansliet pågår nu ett arbete med att analysera de synpunkter som kommit in, däribland Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens yttranden. Därefter får regeringen återkomma till den fortsatta hanteringen.

Anf. 45 LARS MEJERN LARSSON (S):

Tack, fru talman! Illegal ip-tv är ett alldeles för stort problem i Sverige för att det ska få fortgå, skriver regeringens särskilda utredare Eva Bergquist.

Jag har lyft frågan vid upprepade tillfällen. När jag ställde frågor om de ekonomiska konsekvenserna till finansministern hänvisade hon till justitieministern. När jag ställde frågor om hot mot svensk filmindustri till kulturministern hänvisades jag till justitieministern. När jag frågade justitieministern, som just lämnat kammaren, hänvisades jag tillbaka till kulturministern.

Fru talman! Detta riskerar att framstå som ministerpingis. Under tiden växer den illegala marknaden. Regeringen kan inte gömma sig bakom oklara ansvarsförhållanden. När flera statsråd berörs måste någon ta ett samlat ansvar. Frågan är därför enkel: Vem i regeringen tar det politiska ansvaret för att bekämpa den illegala ip-tv-marknaden?

Fru talman! I Sverige använder 700 000 hushåll olaglig ip-tv utan att inse att organiserad brottslighet är en stor aktör på marknaden. Det är oerhört viktigt att allmänheten får klart för sig att gängen tjänar pengar på den olagliga verksamheten. En kraftfull informationskampanj skulle behöva komma på plats för att hushållen ska inse att de begår brott. Jag tror inte

*Svar på
interpellationer*

många brukare kopplar ihop sitt tv-tittande med den organiserade brottsligheten.

Att verksamheten tillåts växa utan att åtgärder vidtas är faktiskt inte likt regeringen, som annars snabbt agerar när det gäller den organiserade brottslighetens verksamheter. Man ser många hushåll begå lagbrott och hör samtidigt hur ledamöter från regeringens viktigaste samarbetsparti tycker att just det här lagbrottet behöver hanteras på ett annat sätt än andra. Då kan man lätt dra slutsatsen att regeringen har backat från sitt tydliga ställningstagande, som justitieministern gjorde i en tidigare debatt med mig i frågan.

Ip-tv-frågan måste behandlas enskilt och med större intresse än vad regeringen hittills har gjort. Jag har hört kraftfulla uttalanden men inte sett något handlingskraftigt förslag från regeringen. Passivitet kring den här frågan är absolut inte lösningen.

Fru talman! Kan ministern här i dag ge mig ett tydligt svar på hur regeringen avser att hantera frågan kring ip-tv framgent?

Anf. 46 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Jag uppskattar verkligen Lars Mejern Larssons engagemang i den här frågan. Låt mig också vara tydlig med att detta inte handlar om att regeringen bollar saker mellan olika ministrar för att inte ge svar utan om att frågan är så pass stor och berör flera olika departement och därför behöver hanteras med respekt för innehållet och för den lagstiftning som finns och kommer att behöva kikas närmare på i framtiden.

I och med att vi är flera som bär ansvaret för de olika delar som berörs av frågan om illegal ip-tv behöver vi också titta på vilka delar som ligger inom min portfölj och vilka som ligger inom övriga statsråds portföljer. Jag kan lugna Lars Mejern Larsson med att det här alltså inte handlar om att inte ge svar eller försöka skjuta frågan i sank. Det var tillräckligt viktigt för den här regeringen, där jag ingår, att ta hand om den här frågan för att vi skulle lägga fram ett tilläggsdirektiv till Filmutredningen om att titta på frågan om illegal ip-tv.

Låt mig påminna om att den förra regeringen, som styrdes av Lars Mejern Larssons parti Socialdemokraterna, inte tog i den här frågan över huvud taget under sina år vid regeringsmakten. Vi har tillsatt en utredning. Vi har givit tilläggsdirektiv till utredningen som direkt rör illegal ip-tv. Vi har fått in samtliga svar från remissrundan som avslutades i slutet av januari, fru talman. Det är ganska kvickt jobbat ändå, skulle jag vilja säga, under en mandatperiod.

Vår ambition är att ta till oss och arbeta igenom det material vi nu har fått in, både via betänkandet och genom remissvaren, för att därigenom kunna hantera frågan vidare. Ledamoten kan känna sig trygg i att vi arbetar under högt tryck och högt tempo. Det här är en prioriterad fråga för mig och för regeringen.

Anf. 47 LARS MEJERN LARSSON (S):

Fru talman! Den 21 mars 2025 debatterade jag med justitieminister Gunnar Strömmer, som då sa: ”Kommer vi inte åt den kriminella ekonomin kommer vi heller inte att på allvar komma åt den organiserade brottsligheten.” Det är ett kraftfullt och korrekt påstående, och jag delar den uppfattningen. Men då måste orden följas av handling.

Flera delar av utredningens förslag gäller inte lagändringar utan en kraftsamling från det allmänna. De rör till exempel resurser och prioriteringar för polis och åklagare som utreder det som ligger bakom den illegala tjänsten. Signalen och instruktionen till de myndigheterna borde kunna skickas omgående. Utredningen om åtgärder mot illegal ip-tv föreslår skärpta straff för grova brott och organiserad brottslighet. Ministern bekräftar att polisen kan få ytterligare befogenheter. Det är bra.

Vi har hört från regeringens samarbetspartner att förslaget som gäller privatpersoners ansvar skulle slå mot vanliga tittare. Låt oss vara tydliga med att syftet med förslaget inte är att jaga enskilda människor utan att tydliggöra att olovlig konsumtion inte är tillåten och att skärpa straffen för dem som organiserar, distribuerar och tjänar pengar på denna illegala marknad. Det är där den kriminella ekonomin finns.

Utredningen föreslår dessutom mer effektiva verktyg mot distribution, kraftsamling mellan myndigheter, förbättrade blockeringar och moderniserade regler som är anpassade till dagens digitala verklighet. Det är rimliga och proportionerliga åtgärder.

Fru talman! Den organiserade brottsligheten slår hårt mot svensk idrott. Jag har haft samtal med företrädare för Svensk Elitfotboll, SHL och Färjestad BK. Alla har varit tydliga med att inkomstbortfallet påverkar bredd- och ungdomsidrotten på ett negativt sätt. De vittnar om samma sak. Fulstreamning av sport är ett växande problem som urholkar intäktsmodellen för hela idrotten. Idrottens ekonomi bygger i hög grad på rättighetsintäkter och sponsring.

När människor tittar via illegala tjänster minskar värdet på sändningsrättigheterna, och det påverkar klubbarnas ekonomi och möjligheter att investera i ungdomsverksamhet och förutsättningarna att behålla och utveckla spelare. Det handlar inte om abstrakta siffror. Det handlar om lokala föreningar. Det handlar om arbetstillfällen. Det handlar om barn och unga som får sin första träningstid tack vare att elitverksamheten fungerar ekonomiskt.

När rättighetsintäkterna undermineras slår det mot hela systemet, från elit till bredd. Det kan få allvarliga följder för hela den svenska idrottsrörelsen – och i slutändan för folkhälsan – i framtiden. Jag undrar om ministern delar min oro över vilka långsiktiga konsekvenser illegal ip-tv kan åsamka svenska breddidrottare och i förlängningen barns och ungdomars idrottande.

Fru talman! Om och när kommer kraftfulla förslag för att bekämpa den kriminella verksamhet som olaglig ip-tv innebär?

Anf. 48 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Att komma till rätta med den organiserade brottsligheten är en prioriterad fråga för regeringen. Den behöver behandlas på många olika vis. Den organiserade brottsligheten – inte minst den ekonomiska brottsligheten – bland gängen behöver man bryta på väldigt många olika vis. Regeringen har gjort massor av saker för att på olika sätt täppa till hål och stoppa kriminella från den ekonomiska snurra de finansierar sin brottslighet med.

Den nuvarande lagstiftningen vad gäller ip-tv har inte hängt med vare sig i teknikutvecklingen eller i hur olagliga tjänster fungerar i dag. Jag håll-

ler helt med Lars Mejern Larsson om att det är ett bekymmer. Därför utfärdade vi tilläggsdirektiv till Filmutredningen.

Ett av förslagen Filmutredningen lämnat är att straffen för de allvarligaste brotten, det vill säga exempelvis organiserad brottslighet, ska skärpas. Man ska titta på en särskild straffskala för grova brott. Det har utredningen lyft fram som förslag. Utredningen motiverar förslaget med att säga att den kriminella verksamheten är välorganiserad, ofta har bedrivits under lång tid, ger stora intäkter och inte minst medför stor skada för alla drabbade i en massa olika led, precis som Lars Mejern Larsson lyfte fram.

Det är därför den här frågan är viktig. Det är viktigt att hindra kriminella från att komma åt de här pengarna. Men det är precis lika viktigt att se till att dessa medel kan återföras till barns och ungas idrottsföreningar och annat, till film- och tv-producenterna och till olika typer av aktörer som hjälper till i samhället för att främja svensk rörlig bild på olika sätt. Det är där pengarna hör hemma, inte hos organiserad brottslighet.

Därför är detta en viktig fråga för regeringen, och jag kan bara förstärka budskapet till ledamoten ytterligare. Vi tog alltså emot remissvaren i slutet av januari. Det är såvitt jag vet mitten av februari nu, och både jag och ledamoten vet att man behöver arbeta igenom sådana här saker ordentligt. Men jag kan lova ledamoten att vi gör allt vi kan för att hantera både förslaget i betänkandet och de remissvar som har kommit på allra bästa sätt för framtiden.

Anf. 49 LARS MEJERN LARSSON (S):

Fru talman! Tack till ministern för svaret! Jag hör att detta är prioriterat och räknar med att de skärpta förslagen mot illegal ip-tv kommer att inkluderas i den kommande filmpolitiska propositionen. Allt annat vore ansvarslost.

Jag vill även i mitt sista inlägg lyfta säkerhetsaspekten och det hot mot demokratin som finns när det gäller denna fråga. När hundratusentals hushåll använder illegala tjänster ökar risken för manipulerade sändningar och desinformation. Detta är en sårbarhet i informationsmiljön som inte ska underskattas. Ur ett beredskapsperspektiv är det djupt problematiskt att så många svenskar tar del av tv-sändningar via tjänster som tillhandahålls av kriminella aktörer, ofta baserade utanför landets gränser.

Vi vet att organiserad brottslighet söker nya intäktskällor. Vi vet att den kriminella ekonomin är global. Samtidigt har den tekniska utvecklingen gått mycket snabbt. Med dagens AI-verktyg är det fullt möjligt att i realtid manipulera innehåll, även när det gäller något så grundläggande som nyhetssändningar. Om stora grupper medborgare befinner sig i en oreglerad och kriminellt kontrollerad distributionsmiljö öppnar det för påverkanskampanjer och desinformation. Detta är en konkret risk, inte ett teoretiskt resonemang.

Utredningen lyfter att det finns ett brådskande behov av ytterligare utredning av frågan om rättsliga och praktiska förutsättningar för att införa effektivare blockeringsbeslut. När kommer en sådan utredning att tillsättas?

Fru talman! Jag vill avsluta mitt inlägg med att fråga ministern om hon delar sin kollega justitieministerns avoga inställning mot att Färjestad är landets bästa ishockeylag.

Anf. 50 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Jag får börja med att tacka Lars Mejern Larsson för en mycket bra debatt. Jag är otroligt glad att engagemanget för denna fråga finns i flera partier, däribland Lars Mejern Larssons Socialdemokraterna.

Tiden för att yttra sig över betänkandet om åtgärder mot illegal ip-tv har, som jag sagt flera gånger, nyligen löpt ut. Vi har fått in många remissvar – så pass många att det framgår att detta är en viktig fråga, som engagerar. Inom Regeringskansliet pågår nu ett arbete med att omhänderta och analysera betänkandet, såklart, men också de remissvar som har inkommit från både Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten.

Det går inte i dagsläget att säga vilka av dessa förslag som regeringen kan komma att lägga fram, utan det kommer jag att få återkomma till. Men med detta sagt har jag varit tydlig med att utvecklingen av illegal ip-tv är oroväckande och ett allvarligt problem. Detta håller jag helt med ledamoten om. Det drabbar kulturskapare, idrottsrörelsen och medietjänster av olika slag och även samhället i stort, naturligtvis. Det handlar både om uteblivna skatteintäkter och om det som ledamoten nämner här: osäkerheten när det gäller vår beredskap, som vi har ett ansvar att bygga upp.

En sak som inte heller får glömmas bort är just hur detta ska hanteras i förhållande till säkerhets- och beredskapssynpunkten. Att utomstående i realtid kan både ändra och manipulera innehåll i andras eller egna program är såklart ett jättebekymmer. När en stor andel svenska hushåll får tv-sändningar genom illegal ip-tv finns risken att detta leder både till att desinformationen ökar i samhället och till att människors förtroende för medier minskar. Detta är en fråga som är oroväckande och som vi såklart behöver ta på stort allvar.

Frågan om Färjestad låter jag glida lite. Jag tänker att det kan vara lite känsligt att ta upp den här i talarstolen; den får man ta i ett annat sammanhang.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2025/26:310 om svenskt demokratibistånd till Iran

Anf. 51 Bistånds- och utrikeshandelsminister BENJAMIN DOUSA (M):

Fru talman! Innan jag går in på min formella del av svaret skulle jag verkligen vilja tacka för denna mycket viktiga interpellation. Vi är många här hemma i Sverige – och vi är två i den här kammaren – som verkligen bryr oss om helt vanliga, fredliga aktivister och demonstranter i Iran som nu blir utsatta för mycket hård repression. Så stort tack för interpellationen!

Azadeh Rojhan har frågat mig om jag har gjort någon analys av hur svenskt demokratibistånd kan användas för att stärka internetfrihet, tillgång till oberoende information och skydd mot digital repression och vad den analysen i så fall har visat samt om regeringen avser att inom det svenska demokratibiståndet, genom Sida och multilaterala samarbeten, prioritera och finansiera långsiktigt bistånd till insatser som stärker internetfriheten i Iran.

Sverige fördömer den iranska regimens attacker på sin egen befolkning, och vi stöttar det iranska folket i deras rättmätiga krav på respekt för mänskliga rättigheter och demokrati. Regeringen har tydligt understrukt att Irans regering har en skyldighet att respektera yttrande- och mötesfriheten. Utrikesdepartementet har kallat upp den iranska ambassadören för att kraftigt markera detta. Vi har också uppmanat Iran att omedelbart återställa tillgången till internet.

Regeringen har länge stött det iranska folket i deras krav på respekt för mänskliga rättigheter inklusive rätten att få uttrycka sina åsikter. Enskilt och tillsammans med likasinnade, exempelvis inom EU, ser vi kontinuerligt över hur vi på bästa sätt kan stödja den iranska befolkningen.

I ljuset av de behov vi nu har sett beslutade regeringen den 5 februari om 10 miljoner kronor till stöd för människorättsförsvarare, demokratiförespråkare och aktörer som verkar för ökad yttrandefrihet i Iran. Stödet kanaliseras via Sida, och regeringen har en fortlöpande dialog med Sida om dessa insatser.

Anf. 52 AZADEH ROJHAN (S):

Fru talman och biståndsmministern! Mellan den 28 december och den 9 januari utbröt omfattande protester över hela Iran. Det som började som folkliga uttryck för frustration och ilska över 45 år av förtryck, ekonomisk misär och brist på grundläggande friheter möttes av en regim som svarade med urskillningslöst våld. Närmare 30 000 människor uppges ha dödats och tusentals arresterats. Rapporter om påskyndade avrättningar kommer varje dag, och situationen för politiska fångar har förvärrats – om det ens var möjligt.

Den 8 januari genomförde regimen en total nedsläckning av internet. Den kom att pågå i två veckor, och än i dag är internet delvis nedsläckt. Allt detta syftade till att förhindra folket i Iran från att organisera sig, kommunicera med varandra och dokumentera de brutala övergrepp som väntade. Den digitala nedsläckningen blev helt enkelt ett verktyg för att dölja våldet och isolera befolkningen från omvärlden.

Det är mot bakgrund av hur internetnedsläckningen kom att användas som ett verktyg för att kväva motstånd och dölja övergrepp som jag skrev denna interpellation till biståndsmministern. Jag vill verkligen passa på att här tacka biståndsmministern för den satsning som regeringen beslutat om och nu gör. Det riktade stödet på 10 miljoner till bland annat människorättsförsvarare och demokratiförespråkare i Iran är viktigt och sänder en tydlig signal om solidaritet med det iranska folket. Det är viktigt med sådana tydliga signaler i dessa tider.

Fru talman! Demokratirörelsen i Iran är i praktiken helt beroende av internet. Regimen har dock under lång tid försökt bygga upp ett så kallat nationellt informationsnätverk, ett statligt kontrollerat intranät som syftar till att isolera befolkningen från det globala internet och stärka övervakningen.

Men vi vet att det i dag finns fungerande lösningar, säkra VPN-tjänster, som kringgår censur och övervakning och bryter den digitala isoleringen. Det är kommunikationsverktyg och lösningar som ligger bortom regimens kontroll och kan kringgå det som regimen vill åstadkomma. Det är också därför jag vill ställa min fråga om hur regeringen kan säkerställa att satsningen på 10 miljoner riktas mot just dessa evidensbaserade och beprövade

Anf. 53 Bistånds- och utrikeshandelsminister BENJAMIN DOUSA (M):

Fru talman! Detta kommer jag inte att säga ofta, men just här håller jag helt och hållet med interpellanten. Jag är väldigt glad över att det i många av riksdagens partier finns ett stort engagemang för det iranska folket.

Vi brukar säga att ingen kan göra allt men alla kan göra någonting. Här har Sverige verkligen tagit på sig ledartröjan. Vi har varit ett av de mest pådrivande länderna inom ramen för EU-samarbetet när det har gällt nya sanktioner, till exempel.

Vi har löpande under de gångna veckorna sett över hela handelspolitiken och ställt oss frågan om det finns mer vi kan göra där. Men den största delen av det som det teoretiskt skulle kunna handla om är redan i dag föremål för sanktioner från EU gentemot Iran, med stor kraft. Vi ser löpande över om det är någonting ytterligare vi kan göra. Där tar vi gladeligen emot inspel och idéer, för vi vill ju i grund och botten alla samma sak. Vi vill se ett Iran med mötes- och yttrandefrihet, ett demokratiskt Iran.

Utöver beslutet om det särskilda stödet genom Sida har regeringen vidtagit en rad andra åtgärder för att bemöta iranska myndigheters digitala repression och verka för att tillgången till internet ska återställas. EU:s 27 medlemsstater har gjort ett gemensamt uttalande där vi bland annat uttryckt vår solidaritet med det iranska folket och uppmanat myndigheterna att återställa tillgången till internet för alla.

Vid utrikesministermötet den 29 januari antogs också, utöver en rad andra sanktionsåtgärder, nya listningar under EU:s särskilda sanktionsregim med anledning av situationen för de mänskliga rättigheterna i Iran, vilket regeringen länge har verkat för. Listningarna inkluderar flera statliga och privata aktörer som varit involverade i onlinecensur och övervakning eller bistått i störningarna av tillgången till internet.

Vi gör verkligen vad vi kan, både ekonomiskt och på annat sätt. Utan att i detalj gå in på vilka aktörer och personer som får ta del av pengarna vill jag säga att jag är en av dem som starkast har drivit på för att vi ska ha ett transparent bistånd. Under dessa mycket särskilda omständigheter är det omöjligt för oss att redogöra för alla biståndsmottagare utan att ytterst riskera deras liv. Därför har vi lite mindre transparens i just det här biståndet.

Vi gör vad vi kan för att stötta de aktörer som på ett fredligt sätt bidrar till mer yttrandefrihet i Iran, liksom genom att sätta hårt mot hårt när det gäller den iranska regimen, till exempel med nya sanktioner.

Anf. 54 AZADEH ROJHAN (S):

Fru talman! Tack, biståndsministern, för svaret! Jag har all respekt för att det är svårt att gå in på detaljer här.

Detta är inte första gången som protester i Iran möts med brutalt våld eller digital isolering. Vi minns protesterna efter Jina Mahsa Aminis död. Vi minns också den iranska gröna rörelsen 2009. Efter det som då skedde i Iran och efter den arabiska våren året därpå valde Sverige att agera mer strukturerat. Den dåvarande utrikesministern Carl Bildt och biståndsminister Gunilla Carlsson avsatte genom biståndet betydande medel, om-

kring 150 miljoner kronor årligen, till särskilda stöd för demokrati, yttrandefrihet och internetfrihet. Utgångspunkten för den dåvarande regeringen var väldigt tydlig: Friheten på nätet måste försvaras.

Den särskilda satsningen permanentades senare och integrerades i den globala strategin för stöd till demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Det är jättebra, för det gav stabilitet och långsiktighet. Det är alltså väldigt positivt. Men erfarenheten visar också att när riktade satsningar går upp i bredare strategier finns det en risk för att fokus blir mindre skarpt. När många viktiga områden ska rymmas inom samma ram kan särskilt känsliga och tekniskt krävande insatser, till exempel stöd till internetfrihet, under pågående repression tappa den prioritering som krävs i den rådande situationen.

Därför tycker jag att det är viktigt att säkerställa att det även framöver finns tydligt prioriterade och öronmärkta medel inom biståndet för denna typ av insatser. Internetfrihet och skydd mot digital repression är inte ett sidospår inom demokratistödet utan en av dess mest centrala dimensioner.

Det är också av denna anledning jag undrar hur regeringen avser att säkerställa att stödet till internetfrihet och digital säkerhet i Iran inte blir bara någonting tillfälligt – en reaktion här och nu på en akut kris – utan en långsiktig prioritering och att en tydlig och avgränsad del av det svenska demokratibiståndet faktiskt riktas till detta.

Anf. 55 Bistånds- och utrikeshandelsminister BENJAMIN DOUSA (M):

Fru talman! Komplexiteten i svenskt bistånd kan vi diskutera mycket. Ett av de problem vi har är att vi har både geografiska och tematiska strategier. Därmed är det mycket svårt för regeringen att direkt styra, och också för svenska folket och riksdagens ledamöter att följa, exakt var man finansierar olika insatser. Men jag kan vara tydlig med att detta är en prioriterad fråga för hela regeringen.

Detta handlar inte specifikt bara om Iran, utan vi vet att internet och olika digitala instrument för MR-aktivister och demokratikämpar i hela världen ofta är de verktyg som står till buds när man vill visa på till exempel korrupktion eller repression i ett land. Det är viktigt att få berättelser från de geografierna. Det handlar ofta om länder som det är mycket svårt att på ett fritt och öppet sätt rapportera från som journalist.

Detta är alltså en oerhört prioriterad fråga, inte bara när det gäller Iran utan också i andra kontexter som liknar den vi ser i Iran. Vi kommer att fortsätta att följa detta. Naturligtvis ska det finnas medel för den här typen av insatser. Det kan handla om konkreta tekniska instrument. Det kan handla om stöd till organisationer som jobbar för detta. Det kan handla om att förbättra säkerhetsarbetet kopplat till människor och organisationer som jobbar för detta.

Det här är en otroligt viktig fråga, både när det gäller Iran och när det gäller andra länder och kontexter som liknar det vi ser i Iran. Regeringen driver detta på alla plan. Vi driver det bilateralt gentemot Iran – vi kallade som sagt upp ambassadören. Vi gör det inom EU, och något som nu är positivt är att fler EU-länder ansluter sig till den svenska mycket strama positionen gentemot Iran. Vi driver det också i FN, där det finns en rad olika initiativ. Vi gör det på alla sätt vi bara kan.

Nu är det viktigt att vi i riksdag och regering och även hela det internationella samfundet inte släpper den här frågan. Vi ser tyvärr att det mediala intresset redan är mindre nu än för bara någon vecka sedan.

Vi måste fortsätta att hålla trycket uppe när det gäller att stötta organisationer och personer som gör viktiga insatser och också när det gäller att sätta press på den iranska regimen. Vi lovar att vi kommer att göra allt vi kan.

Anf. 56 AZADEH ROJHAN (S):

Fru talman! Tack, biståndsmministern, för löftet! Jag hoppas egentligen att vi inte ska ha anledning att mötas här för att diskutera de här frågorna framöver, för det skulle ju innebära att repressionen och förtrycket av det iranska folket fortsätter. Jag hoppas också att vi snart kan bevittna att det iranska folket får demokrati, mänskliga rättigheter och frihet, att folkets vilja hörsammas och att det internationella samfundet kan vara med och bidra till det.

Jag vill verkligen tacka biståndsmministern för den satsning som regeringen nu gör och det som man har beslutat. Jag hoppas också att vi med det här stödet faktiskt kan nå dem som kan göra skillnad och som kan använda digitala verktyg för att vara en röst för det iranska folket, så att omvärlden också är medveten om vad som pågår i landet.

Vi har ett ansvar. Jag är tacksam över att det från regeringens sida har vidtagits en hel del åtgärder utöver dem som har presenterats här. Vi kommer att fortsätta att följa det arbete som regeringen gör här, och finns det anledning lär vi ses här igen och diskutera och se hur vi kan hitta möjligheter och hur vi över partigränserna kan stå upp för det iranska folkets vilja till frihet och demokrati.

Anf. 57 Bistånds- och utrikeshandelsminister BENJAMIN DOUSA (M):

Fru talman! Jag tar gärna den utsträckta handen och samarbetar jättegärna kring dessa frågor, för det finns, som sagt, mycket att göra här.

Det finns ändå någonting optimistiskt i allt det här: att det är hundratusentals människor som, med risk för sina egna liv, fredligt har demonstrerat för ett Iran med mer frihet och mer demokrati. Jag tycker att den mobilisering man har sett i hela Europa bland exiliranier också visar på den urkraft som finns i den iranska och persiska diasporan i vårt eget land men också i andra delar av världen. Det finns mycket vi kan göra tillsammans med diasporan men också för att hjälpa de krafter som är mycket konstruktiva på plats i Iran.

Vi samarbetar gärna över blockgränsen, och när det gäller Europaparlamentet hoppas vi att vi får med oss de stora länderna på att göra mer kopplat till detta. Som sagt: Ingen kan göra allt, men alla kan göra något. Vi samarbetar gärna om det här.

Förhoppningsvis får vi inte anledning att återkomma till de här frågorna utan kan diskutera andra problem i världen och i Sverige, men tyvärr pekar ganska lite i den riktningen just nu.

Stort tack för den här debatten!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

Anf. 58 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L):

Fru talman! Lars Mejern Larsson har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att stärka de anställdas återanställningsrätt så att den ger ett tillräckligt skydd i situationer där verksamhet tillfälligt upphör men återupptas. Jag vill inleda med att tacka ledamoten för frågan.

Arbetstagare som förlorar jobbet på grund av arbetsbrist har enligt anställningsskyddslagen rätt till återanställning i vissa fall. Bestämmelsen balanserar dels arbetstagares behov av skydd, dels arbetsgivares behov av att kunna fatta nödvändiga beslut i samband med verksamhetsförändringar. Balansen mellan arbetsmarknadens parter är kärnan i den svenska arbetsmarknadsmodellen. Den bygger på att lagstiftningen sätter ramar och att arbetsmarknadens parter genom kollektivavtal tar fram branschspecifika villkor. Partslösningar är vägledande i den svenska modellen och kan vara till fördel för både arbetstagare och arbetsgivare. Det kan på så sätt till exempel göras avvikelser från bestämmelsen om återanställningsrätt. Här har arbetstagarorganisationer möjligheter att tillvarata arbetstagarernas intressen.

Frågor om anställningsskydd och omställning är aktuella och viktiga, och jag följer dem därför noga. Det är genom samverkan mellan lagstiftning och kollektivavtal som arbetsmarknadens behov och arbetstagares trygghet bäst kan förenas. Regeringen värnar den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Anf. 59 LARS MEJERN LARSSON (S):

Fru talman! Den här interpellationen handlar ytterst om trygghet i arbetslivet och om ansvarstagande från arbetsgivare när verksamheter tillfälligt upphör.

I Karlstad sades samtliga 55 anställda på ett varuhus upp dagarna före jul. Motiveringen var arbetsbrist. Samtidigt vet vi att verksamheten inte läggs ned – den pausas. Varuhuset har rivits och ska byggas upp igen. Ett nytt varuhus ska stå klart inom cirka ett år.

Det här är alltså inte en situation där efterfrågan har försvunnit, där affärsidén har misslyckats eller där jobben för alltid är borta. Det här är en tillfällig ombyggnation. Ändå väljer företaget att säga upp samtliga anställda. Förhandlingar har genomförts men utan resultat. Förslag om tillfällig omlokalisering, om arbete vid närliggande varuhus och om förlängd återanställningsrätt har avvisats.

Fru talman! Jag vill tacka för svaret men förstår av detsamma att ministern faktiskt, till min besvikelse, inte kommer att vidta några åtgärder.

Som jag har försökt uppmärksamma kan vi se att det finns en lucka i dagens lagstiftning, vilket innebär att företaget får möjlighet att inte ta ansvar för sina anställda. Det kan med ett enkelt pennstreck vältra över lönekostnaden på samhället. Företaget är i det här fallet väl medvetet om att man kommer att öppna sin verksamhet i relativ närtid men väljer ändå att överge personalen i stället för att värna den.

Tyvärr har vi en arbetslöshet som ligger på samma nivå som under 90-talet, och många av de anställda är trotjänare med många år inom företaget. Men detta är ointressant för ägaren, som via sina bolag i Hongkong

och Nederländerna gör allt för att undkomma sina förpliktelser mot de anställda.

Det är tydligt i det här specifika ärendet att återanställningsrätten bara gäller under nio månader. Det kommer att innebära att företaget med största sannolikhet inte behöver återanställa dem som har varit anställda i den nu stängda butiken. De kan välja bort den äldre och erfarna arbetskraften – om de ens återanställer någon av de tidigare anställda.

Vi har tidigare hört ministern prata om den svenska modellen, men den här gången räcker det inte att tala till kammaren. Nu är det dags att gå från ord till handling genom att ta ett initiativ i frågan. Det löser inte problemet för dessa drabbade värmlänningar, men politik är ett långsiktigt hantverk, och det skulle säkert hjälpa andra medborgare i framtiden.

Nu när det aktuella företaget, Biltema, lyft på locket kommer säkert fler företag att känna: Kan de, kan vi.

Marknaden är tuff, och just nu är arbetsmarknaden den tuffaste med höga arbetslöshetsiffror. Tuffast har den arbetskraft som har nått den osynliga linjen att ha fyllt 40 år, för ungefär där ligger utsorteringens raster.

Fru talman! Den svenska modellen bygger på balans. Den bygger på att arbetsgivare tar ansvar och att lagstiftningen ger ett grundskydd som inte kan kringgås genom tekniska upplägg. När en verksamhet tillfälligt upphör och avsikten är att den ska återupptas uppstår en gråzon där dagens regler riskerar att inte räcka till. Min fråga till arbetsmarknadsministern är därför enkel men principiellt viktig:

Är det rimligt att anställda ska bära hela risken vid tillfälliga avbrott som arbetsgivaren själv råder över?

Anf. 60 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L):

Fru talman! Jag tackar återigen för frågan. Jag tycker att det här är viktigt.

I den svenska arbetsmarknadsmodellen har arbetsmarknadens parter ett stort ansvar. Ansvar är delat med staten. Parternas förmåga att ta sin del av ansvaret är god och har historiskt varit mycket god. Den här regeringen värnar parternas autonomi och självständighet, som är grunden för modellen. Den är stark, och den har tjänat Sverige väl.

Den här frågan handlar om återanställningsrätt, som delvis regleras i lagen om anställningsskydd. Men lagen om anställningsskydd är i hög grad en ramlag som utgör grunden för stabila spelregler för arbetsmarknadens parter och där de har möjligheter att träffa olika överenskommelser genom kollektivavtal.

Det är arbetsgivarna som leder och fördelar arbetet. De har rätt att bestämma om förändringar i verksamheten. Lagen om anställningsskydd medger en rätt till återanställning i vissa fall. Då ska man komma ihåg att det i sig är en inskränkning i arbetsgivarens arbetsledningsrätt. Men bestämmelserna om återanställning är i vissa fall semidispositiva, det vill säga parterna kan genom avtal avvika från det som anges i lagen.

Jag förstår interpellantens oro för de människor som nu sägs upp. Det ska vi ta på stort allvar. Det handlar både om den oro som dessa människor känner och om deras möjligheter att komma tillbaka till ett annat arbete. Men i det här fallet är det precis så som lagstiftningen och partsmodellen är tänkt att fungera. Vi har en ramlag i botten som det sedan har förhandlats

om, och så har man kommit fram till en lösning eller inte kommit fram till en lösning. Det är ingenting som jag kan lägga mig i.

Anf. 61 LARS MEJERN LARSSON (S):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret, men ansvar som delas med staten innebär ju att staten ska ta hela kostnaden för denna helt horribla hantering. Jag förstår inte det alls.

Den här diskussionen mellan mig och arbetsmarknadsministern bottnar i så mycket mer än det som skett på en enskild arbetsplats i Karlstad, även om den händelsen är mer än nog.

Den svenska modellen är ett unikt handslag mellan en arbetsgivare och en löntagare. Jag vill sträcka mig så långt som att hävda att uppgörelsen är världsunik och därför världsledande när det gäller spelregler på en fungerande arbetsmarknad. Uppgörelsen har inneburit att företagen fått fredsplikt. Det har i sin tur inneburit att större delen av vårt lands företagare har utvecklat starka och konkurrenskraftiga företag. De anställda har i sin tur fått trygga anställningar med avtalsenliga löner. Detta har gjort Sverige till en framgångsrik exportnation.

I den här kammaren hör vi ofta om den svenska modellen. Det har säkert inte undgått någon att jag har haft min yrkesmässiga hemvist i byggbranschen, först som snickare och sedan som ombudsman. Byggbranschen var den bransch som först märkte av företagens tydliga försök att underminera de rådande spelreglerna på arbetsmarknaden. Jag ska inte trötta ut er i kammaren med berättelser om hur detta har förändrat byggbranschen från en stabil bransch till en bransch som nu översvämmas av problem med oseriösa företag som inte bidrar till den svenska modellen utan aktivt orsakar dess försvagning.

Det här innebär också att många miljarder av våra skattepengar försvinner ur landet. Det orsakar inte bara onödigt lidande för den enskilde som drabbas utan urholkar också välfärden, eftersom varje skattekrona behövs för att upprätthålla det generella system vi byggt upp.

Jag har varit aktiv hos den ena parten som skakade hand på denna modell, och om jag inte minns fel har arbetsmarknadsministern varit aktiv hos den andra parten. Det förvånar mig att det synes vara okej för ansvarig minister att de oseriösa företagen numera breder ut sig inom alla sektorer. Jag skulle kunna säga att regeringen tycks göra som de tre aporna och inget säger, inget hör och inget ser. Jag uppmanar trots detta ministern att agera – även om jag talar för döva öron.

Fru talman! Ministern säger att regeringen värnar den svenska modellen. Jag drar slutsatsen att det innebär att man värnar det rådande läget och inte är intresserad av att göra förbättringar när brister uppdragas, som i fallet med Biltema.

Jag undrar därför vad som skulle få regeringen att gå fram med ett förslag som stärker den svenska modellen, när sådana här brister uppdragas.

Anf. 62 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L):

Fru talman! Regeringen värnar den svenska modellen. Det betyder också att vi har den svenska modellen, precis som ledamoten beskriver. Jag håller i stort med om den beskrivning av alla förtjänster som den svenska modellen har och som bidrar till att göra Sverige till ett rikt land.

Den bygger dock på en balans, och en balans innebär att olika företeelser ibland faller ut till arbetstagarnas missnöje och ibland till arbetsgivarnas missnöje. Ska man in och rucka på den balansen befinner man sig potentiellt på ett sluttande plan.

Regeringen vill att det ska vara trygga förhållanden på arbetsmarknaden även när man är mellan arbeten och kan behöva ställa om. Att sakna arbete har väldigt negativa effekter både för individen och för samhället; det vet vi.

Vi kan konstatera att förutsättningarna för omställning förbättrats ytterligare genom det omställningspaket som genomfördes 2022. Redan innan dess fanns omställningsorganisationer som hjälper arbetstagare som blir uppsagda. Det är en svår situation för alla som drabbas. Dessa organisationer ger stöd till varslade och uppsagda personer som behöver ställa om mellan jobb. Det är också en grundbult i den svenska modellen, att man ska få hjälp om man blir av med sitt arbete. Omställningsorganisationerna har hög kompetens och kan med goda resultat hjälpa personer som kan behöva ställa om mellan jobb.

Anf. 63 LARS MEJERN LARSSON (S):

Fru talman! Kallade ministern hanteringen av Biltema balans? Då är det nog fler än jag i Sverige som blir oroliga.

Det här är inte en teknisk diskussion om paragrafer, utan det här handlar om 55 människor som via ett sms fick sina liv slagna i spillror dagarna före jul. Samtliga anställda vid ett varuhus hemma i Karlstad sades upp med hänvisning till arbetsbrist. Samtidigt vet alla – företaget, de anställda och vi här i kammaren – att verksamheten inte försvinner; den pausas. Lokalen rivs, och ett nytt varuhus byggs. Om ungefär ett år ska dörrarna åter öppnas.

Detta är alltså inte en kris utan en ren och skär investering. Ändå valde företaget den mest långtgående åtgärd som finns: att säga upp alla. Det finns inga tillfälliga lösningar, ingen omlokalisering och ingen vilja att låta de anställda arbeta vid ett närliggande varuhus. Det finns inget ansvarstagande. Resultatet är att de anställda får bära hela risken. Företaget slipper kostnaden, och staten – alltså vi skattebetalare – får ta notan.

Fru talman! När arbetsbrist åberopas i situationer där hela avsikten är att verksamheten ska återupptas urholkas förtroendet för anställningsskyddet. Då förvandlas trygghet till en osäker framtid, där några månaders försening i ett byggprojekt kan avgöra om människor har rätt att få sina jobb tillbaka eller inte.

Min fråga till arbetsmarknadsministern är därför inte ideologisk utan praktisk och djupt mänsklig: Är detta verkligen den trygghet som svenska löntagare kan förvänta sig i dag, 2026?

Anf. 64 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L):

Fru talman! Vi har system i Sverige som syftar till att hantera situationer där människor blir uppsagda på grund av arbetsbrist. Ledamoten har frågat mig huruvida den här situationen är rimlig utifrån den lagstiftning vi har i LAS. Jag kan konstatera att LAS är en ramlag och att parterna har ett ansvar att utifrån den förhandla och göra överenskommelser.

Vi ska ha klart för oss att arbetslöshet är väldigt farligt. Man måste därför väldigt snabbt komma tillbaka till arbete. Parterna har tagit fram omställningsorganisationer som är jätteduktiga, och staten har Arbetsförmedlingen. Vi betalar en stor del av a-kassan även om det också finns egenavgifter där. Vi i regeringen har gjort om a-kassan så att den är inkomstbaserad och fler omfattas. Stödet är högre i början, och det är en tydligare avtrappning. Det är ju så här systemet ska fungera.

När jag säger att det handlar om balans handlar det om att systemet behöver ha en balans. I vissa fall kommer någon part att uppfatta att balansen är fel, och en annan part uppfattar att balansen är rätt och vice versa. Det är så det kommer att vara i ett system där man förhandlar sig fram till olika lösningar.

Jag tycker att vi har ett väldigt bra system. Den här regeringen värnar den svenska modellen så som den fungerar. Vi ska ha trygghet på arbetsplatsen, och vi ska ha trygghet om man har blivit av med sitt arbete och behöver ställa om.

Tack för en mycket viktig diskussion!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.59 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.10 i väntan på att infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD) skulle infinna sig i kammaren för att lämna svar på interpellation 2025/26:211.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.10.

§ 21 Svar på interpellation 2025/26:211 om rätten till färdtjänst för personer med funktionsnedsättning

Anf. 65 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Jag vill inledningsvis tacka för ajourneringen av kammarens sammanträde. Den gjorde det möjligt för mig att ge det här svaret i dag.

Nadja Awad har frågat socialtjänstministern vilka åtgärder hon och regeringen avser att vidta för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får rätt till färdtjänst samt om hon och regeringen avser att göra funktionsrättskonventionen till lag. Interpellationen har överlämnats till mig.

Under mandatperioden har jag besvarat flera skriftliga frågor och interpellationer från riksdagsledamöter gällande de kommunala och regionala huvudmännens prövning av rätten till färdtjänst. I den ramlag (lag

1997:736 om färdtjänst) som reglerar rätten till färdtjänst anges att tillstånd till färdtjänst ska meddelas för dem som på grund av funktionshinder som inte endast är tillfälliga har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel. Tillstånd till färdtjänst prövas enligt samma lag av kommuner eller i förekommande fall av den regionala kollektivtrafikmyndigheten.

Regeringen ser allvarigt på de rapporter som har inkommit där det framgår att kraven för att bevilja tillstånd till färdtjänst för vissa grupper har skärpts utan att någon ändring i lagen har skett. Bara ansvariga huvudmän kan svara på hur vissa huvudmän kan göra tolkningen att exempelvis personer med synskada inte har funktionshinder som innebär väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand. Även kommuner och regioner ansvarar för att leva upp till bestämmelserna i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Regeringen har inte fattat beslut om att inkorporera den aktuella FN-konventionen i svensk lag. Sverige har dock mottagit rekommendationer som rör inkorporering från FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Dessa rekommendationer bereds för närvarande i Regeringskansliet. Myndigheten för delaktighet har även fått ett särskilt uppdrag kopplat till rekommendationerna, vilket kommer att utgöra en viktig del i den fortsatta beredningen.

Anf. 66 NADJA AWAD (V):

Fru talman! Jag tycker att det är lite roligt att ministern var sen till sin egen debatt. Detta är den minister som är ansvarig för svenska tåg över hela landet. De har sämre punktlighet än tågen i Ukraina.

Jag återgår nu till ämnet för debatten, fru talman.

Statsminister Ulf Kristersson kan resa vart han vill i Sverige. Han kan ta tjänstebilen för att komma till jobbet, flyga till västkusten för att delta i en konferens, hyra en yacht en sen sommarkväll med familjen eller till och med åka tåg eller buss för att besöka en förskola eller ett äldreboende. Min huvudpoäng är att han har friheten att ta sig överallt i Sverige om han vill.

Den friheten vill dock inte han, regeringen eller Sverigedemokraterna att personer med funktionsnedsättningar ska ha. Hans Löfdahl i Ulricehamn är synskadad. Han har äntligen, efter ett år som arbetslös, fått en provanställning i Skara, men han har svårt att ta sig dit. Trots att han är beviljad färdtjänst får han inte arbetsresor av kommunen. I stället får han resa kollektivt minst fyra timmar om dagen, med bussbyten som försvåras av hans synnedsättning. Nu, när arbetslösheten är rekordhög, vet han inte om han kan behålla jobbet.

Mikael Haraldsson fick ställa in sina midsommarplaner när resan från Malmö till Helsingborg och tillbaka skulle kosta över tusenlappen.

Lisbeth Olin vet inte hur hon ska ha råd att åka och handla – i Malmö är färdtjänsten nämligen tre gånger så dyr.

Ystadbon Benny Rosdahl har svårt att se och svårt att gå. Efter 15 år bestämde Skånetrafiken plötsligt att han inte längre får färdtjänst. Sedan han blev av med färdtjänsten åker han inte längre till Fontänhuset i Malmö, där han annars har deltagit i sociala aktiviteter varje vecka. Han säger: Nu är jag mer hemmasittande, och jag tycker inte om det.

Människor med funktionsnedsättningar förlorar sitt arbete, blir fattigare och kan inte semestra eller delta i sociala aktiviteter i Ulf Kristerssons

och Jimmie Åkessons Sverige. Synskadade ska inte behöva riskera livet för att kunna röra sig ute i samhället.

Fru talman! Jag förstår att regeringens alla ministrar och deras miljar-
därer och mångmiljonärer till kompisar inte påverkas av de här problemen.
Jag förstår också att man hellre vill vända sig till höginkomsttagarna, som
tar flyget, lyxyachten eller bilen. Men färdtjänsten fungerar inte, och det
är regeringen som är ytterst ansvarig för att den inte fungerar över hela
landet. Jag vill hoppas att regeringen och Sverigedemokraterna tycker att
det är ett problem att personer med funktionsnedsättningar tvingas leva i
ofrihet, isolering och fattigdom när färdtjänsten inte längre är tillgänglig
för dem eller när den är för dyr.

Lagstiftningen är trasig, domstolspraxisen är problematisk och kom-
munerna och regionerna är underfinansierade. Frågan ligger just nu på re-
geringens bord. Myndigheten Trafikanalys har redan föreslagit att lagen
förtydligas, bland annat genom att den utgår från ett dörr-till-dörr-perspek-
tiv, alltså individens faktiska förmåga att resa hela vägen självständigt.
Den utredningen har legat och dammat hos regeringen i nästan tre år utan
åtgärd. Jag tycker inte att den här regeringen ska lägga ansvaret på någon
annan.

Ämnar regeringen att plocka upp och damma av Trafikanalys utred-
ning för att se till att var och en får den färdtjänst man har rätt till och att
man har råd med den?

Anf. 67 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Jag sa redan i mitt första inlägg att regeringen ser allvarligt
på de rapporter som har inkommit där det framgår att kraven för att bevilja
tillstånd till färdtjänst för vissa grupper har skärpts utan att någon ändring
i lagen har skett.

Samtidigt – och det här vet Nadja Awad – är det ju de regionala och
kommunala huvudmännen som har ansvaret. Bara de ansvariga huvud-
männen kan svara på hur de till exempel kan göra tolkningen att en person
med synskada inte har ett funktionshinder som innebär väsentliga svårig-
heter att förflytta sig på egen hand.

Den rapport som ledamoten hänvisar till gjordes under pandemin och
presenterades kort därefter. Efter att ha tittat på de rapporter som har kom-
mit efter den nyss nämnda, och på Trafikanalys egen statistik, kan jag kon-
statera att antalet färdtjänstillstånd per invånare år 2024 var på ungefär
samma nivå som före pandemin. Det skedde alltså en tydlig nedgång både
i antalet tillstånd och i antalet färdtjänstresor under pandemin, och det går
därför inte att utesluta en pandemieffekt.

Vi ser som sagt allvarligt på de rapporter som har inkommit. För att få
ett betydligt bättre underlag har vi gett Transportstyrelsen i uppdrag att
identifiera skillnader i tillämpning mellan de olika tillståndsgivarna; vi be-
slutade om detta i förra veckan.

Vi kan redan nu konstatera att det finns skillnader. I KD-styrda Örebro
län har antalet färdtjänstillstånd per invånare ökat med 24 procent jämfört
med före pandemin. Samtidigt har färdtjänstillstånden per invånare mins-
kat med nästan 16 procent i Västerbotten, där Vänsterpartiet är med och
styr. Jag tror inte att vi ska göra det här till en partipolitisk fråga.

Regeringen ser allvarligt på de rapporter som har inkommit. Vi menar att det är upp till huvudmännen att svara på hur de kan göra den här tolkningen. För att vi ska få ett bättre underlag som är uppdaterat utifrån hur det ser ut i dag har Transportstyrelsen, som jag redogjorde för, fått i uppdrag att utreda skillnader när det gäller vilka kriterier som tillämpas vid tillståndsgivning. Detta underlag kommer att bli ett viktigt stöd för ansvariga myndigheter i arbetet med att analysera hur de kan ta fram bättre riktlinjer för beslut, så att alla som är i behov av färdtjänst också får det.

Anf. 68 NADJA AWAD (V):

Fru talman! Ministern hänvisade till de regionala huvudmännen och till att de tolkar lagen fel. Det stämmer helt och hållet.

Utifrån rådande rättspraxis har vi sett en utveckling där man även om man får färdtjänsttillstånd kanske inte kan utnyttja det på det sätt man vill, och en del får inte ens färdtjänsttillstånd, oavsett om det är en blåbrun eller rödgrön region eller kanske en blandning av fler partikulörer.

Ministern påstår att det inte finns tillräckligt med information om hur det ser ut runt om i landet och om vilka förändringar som behövs i både lag och finansiering. Men denna information har vi redan, för den fick vi när Trafikanalys presenterade sin utredning för nästan tre år sedan. Regeringens beslut att begrava färdtjänsten i ännu en utredning är en stor besvikelse, för det innebär att personer med funktionsnedsättning, till exempel synnedsättning, åter behöver vänta på sin rätt till färdtjänst för att de precis som alla andra ska kunna ta sig till arbete, studier och fritidsaktiviteter. Varför ska de behöva vänta ännu ett år när vi redan vet vad problemet är och hur vi kan lösa det?

Vänsterpartiet tycker inte att färdtjänsten ska begravas i ytterligare en utredning, för den utredningen behövs inte. Varför behövs den inte? Jo, för att den utredning vi redan har menar att rättspraxis har utvecklats på ett sätt som inte återspeglar lagens intentioner. Lagen om färdtjänst anger att den tjänst som anordnas ska vara av god kvalitet, men i lagstiftningen preciseras inte närmare vad detta innebär. Samtidigt har landets tillståndsgivare olika ambitioner och ekonomiska förutsättningar när det gäller att bevilja färdtjänsttillstånd och vad det är möjligt att använda färdtjänsten till. Parallellt dras också till hur den allmänna kollektivtrafiken fungerar, vilket har betydelse för hur och när den enskilde får resa.

Sammanfattningsvis har tolkningen av lagen lett till att färdtjänsten inte fungerar. Detta vet vi genom utredningen från 2023. Därför föreslår Trafikanalys förtydligande av kriterierna i lagstiftningen för färdtjänsttillstånd. Man föreslår att lagen bör förtydligas så att den utgår från det jag nämnde inledningsvis, nämligen dörr-till-dörr-perspektivet, alltså individens faktiska förmåga att resa hela vägen självständigt.

Detta förslag har varit föremål för beredning på Landsbygds- och infrastrukturdepartementet i nästan tre år. Men minister Andreas Carlson tycker att ytterligare ett år av utredande är en bra åtgärd. Denna passivitet tvingar ännu fler synskadade till isolering och inlåsning, och de förlorar sina jobb när de inte kan ta sig dit.

Varför väljer man att tillsätta en ny utredning i stället för att agera här och nu? Man har ju redan all information i utredningen från 2023.

Anf. 69 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Det enkla svaret är att det har kommit mycket mer information sedan dess. En rapport som kom 2024, alltså efter Trafikanalys utredning, visar att antalet färdtjänstillstånd är tillbaka på ungefär samma nivå som före pandemin men att de i exempelvis Örebro län har ökat med 24 procent jämfört med före pandemin. Detta illustrerar att det finns olikheter som behöver kartläggas. Nadja Awad säger att all information redan finns, men i Västerbotten, där Vänsterpartiet är med och styr, har tillstånden minskat med nästan 16 procent. Det sätter fingret på att vi behöver ha ett underlag som tydliggör de skillnader vi ser allvarligt på för att de åtgärder man sedan genomför ska träffa de problem som människor möter.

Trafikanalys mät punkt var under pandemin, och efter det har färdtjänstillstånden ökat. Då är det rimligt att göra en förnyad analys av hur det ser ut i olika delar av landet så att åtgärderna man vidtar träffar problemen, som både Nadja Awad och jag anser behöver lösas, på ett mer ändamålsenligt sätt. Samtidigt finns det i dag inget som hindrar att regioner, till exempel KD-styrda Örebro län, är mer generösa. Det är alltså detta vi vill kartlägga i den analys Transportstyrelsen har fått regeringens uppdrag att genomföra.

Anf. 70 NADJA AWAD (V):

Fru talman! Det här handlar om att oberoende av region får inte personer med funktionsnedsättning rätt till färdtjänst. Vi behöver inte mer information om det, för all information finns redan. Vi ser den i nyhetsrubrikerna, och den finns i utredningen från 2023. Dessutom gör Myndigheten för delaktighet årligen en uppföljning av funktionshinderspolitiken. Där konstateras att färdtjänsten inte fungerar, något som personer med funktionsnedsättningar kan intyga.

Vi behöver en lösning här och nu, och all information finns som sagt redan. Om Transportstyrelsen skulle konstatera samma sak som utredningen har det gått ytterligare ett år utan att något har gjorts. Regeringen är extremt passiv när det gäller att säkerställa att personer med funktionsnedsättningar får rätt till samma livsvillkor som alla andra. Detta gäller inte bara färdtjänst utan även LSS, hjälpmedel, arbetsmarknad och rätten till teckenspråk som modersmål. Inom en rad samhällssektorer ser vi en lathet från regeringen när det gäller personer med funktionsnedsättning. Man gör absolut ingenting.

Trafikanalys menar att i rättspraxis tolkas lagen fel och att lagen därför behöver förtydligas så att den utgår från ett dörr-till-dörr-perspektiv. Är regeringen och ministern beredda att plocka upp utredningen här och nu för att gå vidare med förslaget? Eller har man fastnat i att man behöver mer information? Ja eller nej?

Anf. 71 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Vi fortsätter att bereda Trafikanalys utredning och förslag. Vi anser att vårt uppdrag till Transportstyrelsen kan komplettera denna beredning, och därför har vi gett Transportstyrelsen detta uppdrag.

Jag skulle ta ledamotens kritik på ännu större allvar om det inte var så att färdtjänstillstånden har minskat med nästan 16 procent i en av de få kommuner där Vänsterpartiet är med och styr, Västerbotten.

Det är viktigt att gå till botten med de skillnader som finns och att vi får ett bra underlag så att de som är i behov av färdtjänst också får det.

Att göra detta till en polemisk och partipolitisk fråga och anklaga regeringen för lathet samtidigt som man själv är med och styr i en region där färdtjänstillstånden minskar tjänar inte dem som är i behov av färdtjänst.

Fru talman! Jag har varit tydlig med att regeringen ser allvarligt på de rapporter som har inkommit där det framgår att kraven för att bevilja tillstånd för vissa grupper har skärpts utan att någon ändring i lagen har skett. Jag upprepar därför det jag sa i mitt svar: Bara ansvariga huvudmän kan svara på hur vissa huvudmän kan göra tolkningen att exempelvis personer med synskada inte har funktionshinder som innebär väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand. Även kommuner och regioner – som har ansvaret för färdtjänst – ansvarar för att leva upp till bestämmelserna i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Regeringen kommer att fortsätta att följa detta, och vi har gett Transportstyrelsen ett viktigt uppdrag för att den som har rätt till färdtjänst också ska få det.

Tack för debatten!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 22 Svar på interpellation 2025/26:317 om förbättrad miljökontroll på fordon

Anf. 72 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Jytte Guteland har frågat mig om jag avser att återkomma med förslag om hur man kan förbättra miljökontrollen på fordon så att Sverige inte har lägre krav än andra EU-länder.

Jag har i tidigare interpellationsdebatter med Jytte Guteland redogjort för hur jag ser på miljökontroller vid besiktning. Jag har redogjort för att vissa nya nationella regler redan nu är på väg för att göra miljökontrollen mer ändamålsenlig i samband med att Transportstyrelsens besiktningsföreskrift ska uppdateras under året. Exempelvis ingår i det arbetet en utökad miljökontroll av bussar och tunga lastbilar.

Utöver det förhandlas just nu ändrade besiktningsregler inom EU. På det senaste transportministerrådet i december var jag med och gav stöd till rådets allmänna riktlinje, ett viktigt steg för att komma vidare i förhandlingarna, som för övrigt gått mycket snabbt.

I förslaget till ändrade regler finns bland annat införandet av en ny metod för partikelmätning med olika krav beroende på fordonets ålder. Det är rimligt och bra att en ny metod för partikelmätning regleras gemensamt inom EU. Nya metoder som påverkar många bilägare måste vara rättssäkra och ordentligt kvalitetssäkrade innan de införs, inte minst mot bakgrund av att vi är ett land med tidvis mycket kallt klimat som kan påverka förutsättningarna för vissa kontrollmetoder.

Anf. 73 JYTTE GUTELAND (S):

Fru talman! Tack, infrastrukturministern, för svaret och för att vi kan ha den här debatten i dag!

Luftföroreningar från trafiken orsakar tusentals människors död i Sverige och miljontals globalt. Nollvisionen i trafiken tar sikte på trafikolyckorna, men faktum är att betydligt fler dör trafikrelaterat, om man räknar in sjukdomar till följd av föroreningar.

Nioåriga Ella Kissi-Debra i London, som dog i en astmaattack 2013, var den första att få den officiellt fastställda dödsorsaken luftföroreningar. Den rättsliga utredningen visade att den mycket trafikerade väg som hon bodde vid hade bidragit till hennes död.

I början av året skrev 1 182 hälso- och sjukvårdsutbildade i Sverige i Aftonbladet att de kräver handlingskraft för hälsa och klimat. De tog alltså sikte på luftföroreningarna och hur många som dör på grund av dem både i Sverige och globalt.

I tidningen Vi Bilägare skrev besiktningens ansvarig hos Bilprovningen den 22 januari i år att med dagens mätmetod går bilar med kraftigt förhöjda utsläpp igenom. Man skrev också: Vi misstror inte bilägarna, men vi vill utföra en relevant miljökontroll så att bilarna inte släpper ut mer partiklar än nödvändigt.

Jag kan tänka mig att ministern håller med om att det är resonabelt. Partikelmätning på dieslbilar har redan införts i Tyskland, Belgien och Nederländerna. Mätningen har lett till att fler bilar med för höga utsläpp upptäckts, framför allt dieslbilar.

Infrastrukturministerns eget parti Kristdemokraterna skrev redan 2021 följande i sin kommittémotion: ”Regeringen bör återkomma med förslag på hur man kan förbättra miljökontrollen på fordon så att Sverige inte har betydligt lägre krav på miljökontroll av fordon än andra europeiska länder.”

Jag får nu svaret, både skriftligt och muntligt, att det går väldigt snabbt i förhandlingarna på EU-nivå, men kan ministern precisera vad som är mycket snabbt? När kommer det att komma på plats i nationell tillämpning? Är det 2029 eller 2030? Hur det än är blir det fyra fem år senare än vad det hade blivit om Sverige hade följt EU-kommissionens förslag och rekommendation om partikelmätning. Hälsan offras faktiskt till förmån för en väldigt vag linje från myndigheten.

Vi tillhör de länder som har lägst krav i EU när det gäller detta, något som ministerns eget parti har kritiserat. Min fråga till ministern är: Vad är snabbt? När ska vi få på plats regler som skyddar liv och hälsa när det gäller partikelmätning och luftföroreningar från bilar?

Anf. 74 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Jag vill tacka Jytte Guteland för engagemanget. Det är inte första gången vi debatterar den här frågan. Min uppfattning är att vi behöver gå framåt så snabbt som möjligt. Det var viktigt att en allmän riktlinje nåddes vid rådsmötet.

Det är viktigt att få på plats en implementering som blir så likartad som möjligt. I de länder som har infört mätning och som ledamoten nämnde – Belgien, Nederländerna och Tyskland – ser vi att det skiljer sig åt och att de tillämpar olika gränsvärden och regler.

Styrkan i att få det på plats gemensamt inom EU är att det blir färre partikelutsläpp genom att man agerar på bred front inom unionen, att det blir liknande konkurrensvillkor, att det blir lättare att följa och att det stärker den inre marknaden samtidigt som utsläppen av partiklar kan minska.

Det här är inte ett område som är kravlöst i Sverige. Sedan lång tid tillbaka mäts utsläpp vid besiktning genom så kallad opacitetsmätning av partikelutsläpp och även i förekommande fall genom kontroll av OBD-systemet, det vill säga fordonens eget övervakningssystem för att identifiera fel i avgasreningens funktion.

Som ledamoten var inne på är det därför vi diskuterar detta på EU-nivå. Den befintliga metoden fångar inte alla moderna fordon, och därför är det viktigt med förbättrade metoder, som vi nu vill få fram så snabbt som möjligt.

Jag vill understryka att det i EU-kommissionens förslag till nya besiktningensregler inom EU finns krav på partikelmätning. Även nya metoder för att mäta kväveoxider, så kallade NO_x, finns med i förslaget. Det är viktigt att dessa metoder blir gemensamma inom unionen.

Som jag sa är det också viktigt att säkerställa att de krav som införs bygger på tillräcklig kunskap om hur tester och mätningar fungerar i till exempel länder med kallare klimat. Alla former av tester av avgasrör är känsliga för fordonets uppvärmning före provet. Tester under vintertid kan bli rättsosäkra om det inte finns tydliga och verifierade metoder för att kunna utföra testerna på ett rättssäkert sätt.

En bil som blir godkänd i södra Europa, där det är varmare, kanske inte blir godkänd i Sverige, som har ett kallare klimat. Den rättsosäkerheten tror jag inte att vare sig Socialdemokraterna, Kristdemokraterna eller regeringen vill se. Om man inte säkerställer att mätmetoderna kan tillämpas rättssäkert i ett kallt klimat finns det en uppenbar risk för att fordon blir underkända utan att fordonsägarna kan göra något åt det. Det kan orsaka stora kostnader och krångel för vanligt folk utan att vi når den samlade effekten av minskade partikelutsläpp på EU-nivå.

Vi ser att de länder som har infört mätning har ändrat metoder under resans gång. Det är därför man så snabbt som möjligt behöver hitta ett gemensamt regelverk och en tillämpning som gör att vi kommer till rätta med det problem som både Jytte Guteland och jag vill lösa, utan att skapa andra problem som gör att den som kör en bil som är godkänd i en del av Europa inte får godkänt här i Sverige bara för att vi råkar ha ett kallare klimat. Det tror jag inte är en önskad väg framåt.

Jag tror att ledamoten förstår komplexiteten i detta, men det finns inget egenvärde i att det ska ta onödigt lång tid. Tvärtom behöver det komma på plats så snabbt som möjligt.

Anf. 75 JYTTE GUTELAND (S):

Fru talman! Jag vill ännu en gång tacka ministern för klargörande av argumenten och av hur ministern och regeringen resonerar.

Jag vill ändå säga att jag än så länge inte är nöjd med hur ministern hanterar denna viktiga fråga. Jag skulle vilja se en mer framåtlutad attityd. Jag vill ännu en gång poängtera att det handlar om människors liv.

Jag är övertygad om att vi delar insikten att vi måste få bort luftföroreningarna, men jag vill ändå påtala hur allvarliga de är. I en offentlig debatt

försvinner ibland frågor som inte är omedelbart synliga men som påverkar oss människor väldigt mycket i vår vardag.

En olycka som sker snabbt och drastiskt får väldigt stor uppmärksamhet, med rätta, men det här handlar om frågor som rör allas våra liv på längre sikt. Där är vissa grupper extra utsatta – jag tänker på gravida, foster, bebisar och yngre men också äldre och sjuka. Där vet vi att luftföroreningarna är livsfarliga. Vi har nu rättsliga exempel på detta. Vi vet också utifrån vad läkare säger att luftföroreningar stundtals är lika skadliga som rökning för våra lungor, exempelvis om vi bor negativt i förhållande till en väg.

Vi har också sett ett jättestort upprop i en av våra största tidningar alldeles nyligen, där hälso- och sjukvårdspersonal beskriver att de vill ha en kraftfull handlingsplan när det gäller luftföroreningar.

Med tanke på allt detta behöver Sverige skynda på mycket mer. Jag hör argument från ministern om att det händer snabbt på EU-nivå och att vi därför ska ha en harmoniserad approach och inte gå vidare ensamma. Det kan låta handlingskraftigt, men både ministern och jag är medvetna om att de här processerna kan ta väldigt lång tid. Därför är jag ärligt nyfiken på vad statsrådet tror om tiden. Är det ett, två, eller tre år kvar innan vi kan få det här på plats på EU-nivå? Vad är jättesnabbt i det här sammanhanget?

Vi får också höra att Sverige har ett väldigt kallt klimat och att vi därför skulle landa annorlunda än andra länder som är varmare.

För det första har även andra europeiska länder hårda vintrar och kallt klimat. Jag tänker på Tyskland. Självklart mäter man vid låga temperaturer även där.

För det andra hör vi att bilindustrin själv men också Bilprovningen är väldigt tydliga med att man kan göra det här på ett tillfredsställande sätt. Man är övertygad om att det finns bra teknik.

Man påpekar också att det inte handlar om alla bilar. Det handlar inte om din bil, du där ute som lyssnar på den här debatten, utan det handlar om bilar som är skadade eller manipulerade. Är den manipulerad har man förmodligen en aning om det, och är den skadad vill man veta det. Det handlar om personer som behöver få veta att deras bilar släpper ut betydligt mer än alla andra.

Alla tecken från de länder som har infört detta på EU-nivå visar att de tycker att det fungerar bra. Det är bra information och konsumentupplysning, också till bilägarna, så varför vill inte Sverige gå före?

Jag har två frågor: Hur fort kommer det att gå på EU-nivå, och varför vill inte Sverige gå före här? Jag tycker inte att jag får tillfredsställande svar.

Anf. 76 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Den första frågan skulle jag gärna svara på om jag hade full rådighet över den. Men det är ju väl bekant för Jytte Guteland, som har mer insyn i EU-processen än många andra i riksdagens kammare, att det inte låter sig göras att stå här i dag och säga exakt när det här kan vara på plats. Jag önskar att jag kunde göra det, men jag kan inte ge svar på den första frågan.

Den andra frågan var varför Sverige inte vill gå före. Det är just för att de tre länder som infört detta har haft olika typer av problem i början som de varit tvungna att hantera. Man tillämpar olika gränsvärden och regler i de olika länderna, och det finns inte en entydig bild av vägen framåt.

Samtidigt har vi nu en process på EU-nivå där detta kommer att tas om hand. Om Sverige skulle ha ett eget omfattande lagstiftningsarbete som går före finns det risk att vi behöver göra om det arbetet när processen väl har gått i mål. För Sverige är det viktigt att vi får till rimliga villkor på EU-nivå med klara och tydliga riktlinjer för implementeringen av regelverket, inte minst då förändringen riskerar att bli en ekonomisk fråga för enskilda fordonsägare.

Det må så vara att det finns andra länder som har ett kallt klimat, men vi har ofta hårdare vintrar än många andra EU-länder. Att det då inte finns klarhet i fråga om vad det skulle kunna innebära för enskilda fordonsägare borde vara tillräckligt för att inte gå före innan vi har en gemensam konsekvensbeskrivning men också ett gemensamt EU-regelverk.

Det finns emellanåt en diskussion om gold-plating, alltså överimplementering av EU-lagstiftning, och att inte lägga mer kostnader på enskilda personer och företag i Sverige än vad man kan göra på EU-nivå. Därför har vi fokuserat på att få till en så bra lösning på EU-nivå som möjligt, och även om jag i dag inte kan säga exakt när den är på plats bidrar Sverige konstruktivt i det arbetet och kommer att fortsätta göra det för att minska partikelutsläppen men också få metoder som blir lika i hela unionen och inte blir en flora av olika implementeringar, så som vi har sett i Belgien, Nederländerna och Tyskland, som har infört olika metoder. Det om något illustrerar att vi behöver få ett gemensamt regelverk så att det blir förutsebart i hela unionen.

Anf. 77 JYTTE GUTELAND (S):

Fru talman! Tack ännu en gång till infrastrukturministern för den här debatten i kammaren!

Jag vill börja med att säga att jag är bekymrad över att Sverige inte vill gå före. Jag önskar att ministern och regeringen tänker om i den frågan och ser alla argument för att vara snabbare eftersom vi vet att EU-processerna ofta tar lång tid.

När det gäller risken för att Sverige skulle behöva justera eller ändra regelverket senare måste det ju vägas mot vad det kan betyda för människor som lever längs väldigt trafikerade vägar eller nära en sådan manipulerad eller trasig bil som släpper ut otroligt mycket mer än alla andra bilar.

Vi har goda exempel, både från Bilprovningen och från andra länder, som visar på viljan att göra jobbet. I praktiken har de som har arbetat med det visat att det går. Det går att hitta de skadade och manipulerade bilarna och därmed minska luftföroreningarna i betydande grad.

Statsrådet och jag är ense om att luftföroreningar är ett stort globalt problem men också ett problem som finns i alla städer, även i vårt Sverige. De människor som drabbas är ofta redan utsatta på ett eller annat sätt genom att man är gravid, att man är liten eller att man är äldre och sjuk. Men det gör det ännu viktigare att vi skyddar dessa personer från de skadeverkningar som luftföroreningarna medför.

Min förhoppning är att den här debatten ska hjälpa statsrådet att tänka om och ta ledarskapet i den här frågan.

Anf. 78 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Jag vill tacka Jytte Guteland för debatten och för att hon lyfter fram en angelägen fråga.

Vi kan minska utsläppen av partiklar. Där är ambitionen gemensam. Sedan kan metoderna och hastigheten skilja sig åt; det noterar jag i den här debatten. Men det handlar inte om en lägre ambitionsnivå från regeringens sida.

Det handlar om att vi ska få till det här på så bred front som möjligt med gemensamma EU-regelverk som inte skapar oro för olika tillämpning beroende på klimat, väder och kyla. Inte heller ska det här införas med olika nivåer i olika länder så att det blir oöverblickbart för den enskilde och för näringslivet, utan vi ska med gemensamma krafter få på plats ett EU-regelverk som är balanserat och ambitiöst men som inte riskerar att innebära kostnader för enskilda fordonsägare i Sverige. Jag tror att vi är överens om att det vore oklokt att riskera det med tanke på att många barnfamiljer är beroende av bilen i sin vardag.

Sverige ska inte skapa oro genom att gå före när EU är långt framme i det arbete som nu är på plats, i alla fall med den allmänna riktlinje som rådet har beslutat om utifrån kommissionens förslag. Där kommer Sverige fortsatt att vara konstruktivt för att vi ska få till en så bred och bra lösning som möjligt på EU-nivå. Men tack för den här debatten i dag!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 23 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2025/26:112 Ett register för alla bostadsrätter

2025/26:117 Ett slopat krav på anmälan före ansökan om föräldrapenning

2025/26:124 En europeisk gemensam åtkomstpunkt för finansiell och hållbarhetsrelaterad information

Skrivelse

2025/26:113 Riksrevisionens rapport om statens insatser för jordbrukets klimatomställning

Redogörelser

2025/26:PN1 Verksamhetsredogörelse för Partibidragsnämnden 2025

2025/26:RAR1 Verksamhetsredogörelse för Riksdagens arvodesnämnd 2025

2025/26:SN1 Verksamhetsredogörelse för Statsrådsarvodesnämnden 2025

2025/26:ÖN1 Verksamhetsredogörelse för Riksdagens överklagandekommitté 2025

EU-dokument

- COM(2025) 747 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om övervakning och kontroll av narkotikaprekursorer och om upphävande av förordningarna (EG) nr 273/2004 och (EG) nr 111/2005
- COM(2025) 840 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2019/1238 om en paneuropeisk privat pensionsprodukt (PEPP-produkt)
- COM(2025) 841 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2019/2088 om hållbarhetsrelaterade upplysningar som ska lämnas inom den finansiella tjänstesektorn, förordning (EU) nr 1286/2014 om faktablad för paketerade och försäkringsbaserade investeringsprodukter för icke-professionella investerare (Priip-produkter) och om upphävande av kommissionens delegerade förordning (EU) 2022/1288
- COM(2025) 842 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiven (EU) 2016/2341 och 2016/97 vad gäller stärkandet av ramverket för tjänstepensioner
- COM(2025) 941 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om slutgiltig avveckling och om upphävande av direktiv 98/26/EG och om ändring av direktiv 2002/47/EG om ställande av finansiell säkerhet
- COM(2025) 989 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2023/956 vad gäller en utvidgning av dess tillämpningsområde till varor i senare led och åtgärder mot kringgående
- COM(2025) 990 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en tillfällig fond för avkarbonisering
- COM(2025) 995 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2019/631 vad gäller normer för koldioxidutsläpp från nya lätta nyttofordon och märkning av fordon samt om upphävande av direktiv 1999/94/EG
- COM(2025) 1006 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om riktlinjer för transeuropeisk energiinfrastruktur, om ändring av förordningarna (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 och (EU) 2024/1789 och om upphävande av förordning (EU) 2022/869
- COM(2025) 1007 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiven (EU) 2018/2001, (EU) 2019/944 och (EU) 2024/1788 vad gäller påskyndande av tillståndsförfaranden
- COM(2025) 1020 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 528/2012 vad gäller förlängningen av vissa dataskyddsperioder
- COM(2025) 1021 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 98/58/EG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG vad gäller förenkling och förstärkning av kraven på livsmedels- och fodersäkerhet samt om upphävande av rådets direktiv 82/711/EEG och 85/572/EEG
- COM(2025) 1031 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiven 2001/18/EG och 2010/53/EU vad gäller utsläppande på marknaden av genetiskt modifierade mikroorganismer och bearbetning av organ

Motioner
med anledning av prop. 2025/26:92 Ett ställföreträderskap att lita på
2025/26:3897 av Joakim Järrebring m.fl. (S)

med anledning av prop. 2025/26:93 Ett språkrav inom äldreomsorgen
2025/26:3899 av Nils Seye Larsen m.fl. (MP)
2025/26:3900 av Nadja Awad m.fl. (V)

med anledning av prop. 2025/26:95 Säkerhetsförvaring – en ny tidsobe-
stämd frihetsberövande påföljd
2025/26:3901 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C)
2025/26:3902 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP)

§ 24 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 6 februari

2025/26:328 Medinflytande och villkor för totalförsvarspliktiga
av *Hanna Gunnarsson* (V)
till försvarsminister Pål Jonson (M)

den 9 februari

2025/26:329 Ekobrottsmyndighetens resurser
av *Lars Isacson* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

den 10 februari

2025/26:330 Ytterligare åtgärder mot bolag som brottsverktyg
av *Ingela Nylund Watz* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:331 Polisanmälan av den nationella säkerhetsrådgivaren
av *Laila Naraghi* (S)
till statsminister Ulf Kristersson (M)

den 11 februari

2025/26:332 Hemlöshetsrapporten 2026
av *Malte Tängmark Roos* (MP)
till socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall (M)

den 12 februari

**2025/26:333 Skydd för svenska medborgare som deltar i flottilj till
Gaza**
av *Lorena Delgado Varas* (-)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:334 Samordningsförbundens förutsättningar
av *Eva Lindh* (S)
till äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje (M)
2025/26:335 Sveriges hållning till Västsahara
av *Johan Büser* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

Prot. 2025/26:71
16 februari

den 13 februari

2025/26:336 Social dumpning mellan kommuner
av *Peder Björk* (S)
till civilminister Erik Slottner (KD)
2025/26:337 Lagen om valfrihetssystem och välfärdsbrottslighet
av *Eva Lindh* (S)
till civilminister Erik Slottner (KD)
2025/26:338 Åtgärder mot social dumpning
av *Eva Lindh* (S)
till civilminister Erik Slottner (KD)
2025/26:339 Den syriska regimens attacker mot kurder
av *Kadir Kasirga* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)
2025/26:340 USA:s blockad av Kuba
av *Lorena Delgado Varas* (-)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

§ 25 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 6 februari

2025/26:471 Skatteverkets möjligheter att motverka arbetslivskriminalitet vid internationell beskattning
av *Leif Nysmed* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)
2025/26:472 Vaccinering mot bältros för alla 65 år och äldre
av *Karin Sundin* (S)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)
2025/26:473 Kontroll och reglering av fotbollsagenters verksamhet
av *Lars Isacson* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

den 9 februari

2025/26:474 Naturvårdsverkets ställningstagande
av *Isak From* (S)
till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

2025/26:475 Svensk ostronodling
av *Rickard Nordin* (C)
till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2025/26:476 Ljusköroreningar
av *Rickard Nordin* (C)
till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

den 10 februari

2025/26:477 Upphålls- och arbetstillstånd för migranter i Spanien
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:478 Domarna mot Jimmy Lai med kollegor i Hongkong
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:479 Elektrifiering av tunga transporter och regelverket för vilotider
av *Rickard Nordin* (C)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:480 Bistånd och insatser kopplade till Palestinska myndigheten

av *Björn Söder* (SD)
till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

den 11 februari

2025/26:481 Tillämplighet av bestämmelser i tryckfrihetsförordningen på Regeringskansliet

av *Laila Naraghi* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:482 Tillämplighet av lagen om offentlig anställning på Regeringskansliet

av *Laila Naraghi* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:483 Polisanmälan av den nationella säkerhetsrådgivaren
av *Laila Naraghi* (S)

till statsminister Ulf Kristersson (M)

2025/26:484 Polisanmälan av den nationella säkerhetsrådgivaren
av *Laila Naraghi* (S)

till statsminister Ulf Kristersson (M)

2025/26:485 Hållbarhetsstyrning i offentlig upphandling
av *Katarina Luhr* (MP)

till civilminister Erik Slottnér (KD)

2025/26:486 Sabotage av undervattenskablar
av *Markus Wiechel* (SD)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2025/26:487 Höga veterinärkostnader för lantbrukare och hästägare
av *Stina Larsson* (C)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2025/26:488 Förtalslagstiftningen

av *Markus Wiechel* (SD)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:489 Förebyggande av effekter av global ekosystemkollaps

av *Katarina Luhr* (MP)

till minister för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin (M)

2025/26:490 Höga elpriser för konsumenter och företag i Halland

av *Christofer Bergenblock* (C)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2025/26:491 Deklaration av farliga kemikalier i e-handeln och PFAS-märkning av varor

av *Emma Nohrén* (MP)

till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

2025/26:492 Blekinges första nationalpark

av *Katarina Luhr* (MP)

till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

2025/26:493 Miljöskadliga finansiella flöden och statliga subventioner

av *Emma Nohrén* (MP)

till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

2025/26:494 Säkerhetsprövningar av säkerhetsklassade tjänster på Regeringskansliet

av *Laila Naraghi* (S)

till statsminister Ulf Kristersson (M)

2025/26:495 Utvidgad och skärpt lag om vårdnadsöverflyttning vid våld

av *Laila Naraghi* (S)

till statsminister Ulf Kristersson (M)

2025/26:496 Skydd av boreala skogsekosystem

av *Katarina Luhr* (MP)

till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

2025/26:497 Risker för folkhälsan när ekosystem bryter ihop

av *Katarina Luhr* (MP)

2025/26:498 Säkerhetsincidenter kopplade till den nationella säkerhetsrådgivaren

av *Laila Naraghi* (S)

till statsminister Ulf Kristersson (M)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2025/26:499 God ordning i svenska fullmäktigeförsamlingar

av *Karin Sundin* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:500 Riksintressen och robusthet i Sveriges transportsystem

av *Mattias Ottosson* (S)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:501 Tonårsutvisningar

av *Niels Paarup-Petersen* (C)

till migrationsminister Johan Forssell (M)

2025/26:502 Besparingar på Ekobrottsmyndigheten

av *Teresa Carvalho* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

den 13 februari

2025/26:503 Granskning av rättsväsendet

av *Elsa Widding* (-)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:504 Rän-teavdragsregler för va-verksamheter

av *Niklas Karlsson* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2025/26:505 Nya Startavtalet och begränsningen av kärnvapen

av *Håkan Svenneling* (V)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:506 Kritik mot Israel från svenska UD och EU

av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:507 Frankrikes krav om att FN:s rapportör för de palestinska territorierna ska avgå

av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:508 Snöröjning på E22

av *Marianne Fundahn* (S)
till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:509 Havsbaserad vindkraft

av *Marianne Fundahn* (S)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2025/26:510 Gratulationer från FN:s generalsekreterare till Iran

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:511 Utvisning av tonåringar

av *Niels Paarup-Petersen* (C)
till migrationsminister Johan Forssell (M)

§ 26 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 11 februari

2025/26:445 Fria fiskevägar och återställning av vattendrag

av *Rebecka Le Moine* (MP)
till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

2025/26:451 Differentierad matmoms

av *Anne-Li Sjölund* (C)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2025/26:446 Skydd i händelse av kris eller krig

av *Sanna Backeskog* (S)
till minister för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin (M)

2025/26:448 Sveriges deltagande i arbetet för en FN-konvention om äldres mänskliga rättigheter

av *Nadja Awad* (V)
till äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje (M)

2025/26:449 Civilsamhällets deltagande i arbetet för en FN-konvention om äldres mänskliga rättigheter

av *Nadja Awad* (V)
till äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje (M)

2025/26:447 Fusk inom digital vård

av *Sanna Backeskog* (S)
till sjukvårdsminister Elisabet Lann (KD)

2025/26:452 Nordiska rådets rapport om havsbaserad vindkraft i Sverige

av *Birger Lahti* (V)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2025/26:455 Inkludering av Baltikum i Nordefco

av *Björn Söder* (SD)
till försvarsminister Pål Jonson (M)

2025/26:453 Licensjakt på lo

av *Rebecka Le Moine* (MP)
till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

2025/26:454 Inreseförbud för ryska krigsveteraner till Schengenområdet

av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:460 Ryska krigsveteraner i Sverige

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:450 Ungdomspolitiskt handlingsprogram

av *Ulrika Westerlund* (MP)
till sjukvårdsminister Elisabet Lann (KD)

2025/26:458 Finansiering av Sveriges va-infrastruktur

av *Stina Larsson* (C)
till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

2025/26:456 Utökade ambassadsamarbeten med Baltikum

av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:463 Kompetensutvisningar

av *Niels Paarup-Petersen* (C)
till migrationsminister Johan Forssell (M)

2025/26:457 Uttalanden från Sida

av *Björn Söder* (SD)
till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

2025/26:465 Svenskt bistånd till regimen i Syrien

av *Håkan Svenneling* (V)
till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

2025/26:459 Handel med Iran

av *Markus Wiechel* (SD)
till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

2025/26:468 Trafikverkets ansvar för statliga vägar på mindre orter

av *Ewa Pihl Krabbe* (S)
till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:470 Utbildningar om pågående dödligt våld

av *Camilla Hansén* (MP)
till gymnasie-, högskole- och forskningsminister Lotta Edholm (L)

2025/26:466 Barns trygghet vid vräkningar

av *Anna Wallentheim* (S)

till socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall (M)

2025/26:467 Vindkraftspengar till kommunerna och konsekvenserna av utebliven utbetalning

av *Malin Larsson* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2025/26:469 Brist på kor och konsekvenser för livsmedelsberedskapen

av *Malin Larsson* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2025/26:461 Eventuellt nytt stöd till gotländsk livsmedelsproduktion

av *Hanna Westerén* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2025/26:462 Ryska intressen i Sverige

av *Peter Hultqvist* (S)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2025/26:464 Marknadsföring via influerare

av *Anna-Belle Strömberg* (S)

till civilminister Erik Slottnér (KD)

§ 27 Kammaren åtskildes kl. 14.49.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 17 anf. 41 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

REBECCA HEINEMANN

/Olof Pilo

§ 1	Justering av protokoll.....	1
§ 2	Avsägelser.....	1
§ 3	Anmälan om efterträdare	1
§ 4	Meddelande om åiterrapportering från informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer den 12 februari.....	2
§ 5	Meddelande om statsministerns frågestund	2
§ 6	Anmälan om subsidiaritetsprövningar	2
§ 7	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 8	Anmälan om faktapromemorior	3
§ 9	Anmälan om granskningsrapporter.....	4
§ 10	Ärenden för hänvisning till utskott	4
§ 11	Ärenden för bordläggning.....	4
§ 12	Svar på interpellation 2025/26:318 om statens rådighet över strategiskt belägen mark på Landsort.....	4
	Anf. 1 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	4
	Anf. 2 MARKUS SELIN (S).....	5
	Anf. 3 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	6
	Anf. 4 MARKUS SELIN (S).....	7
	Anf. 5 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	8
	Anf. 6 MARKUS SELIN (S).....	8
	Anf. 7 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	9
§ 13	Svar på interpellation 2025/26:305 om CSN:s utbetalningsproblem	10
	Anf. 8 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	10
	Anf. 9 NIKLAS SIGVARDSSON (S).....	10
	Anf. 10 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	11
	Anf. 11 NIKLAS SIGVARDSSON (S).....	12
	Anf. 12 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	13
	Anf. 13 NIKLAS SIGVARDSSON (S).....	13
	Anf. 14 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	14
§ 14	Svar på interpellation 2025/26:288 om sexualbrottslingar i frivården	14
	Anf. 15 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	14
	Anf. 16 ULRIKA LILJEBERG (C).....	15
	Anf. 17 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	15
	Anf. 18 ULRIKA LILJEBERG (C).....	16
	Anf. 19 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	17
	Anf. 20 ULRIKA LILJEBERG (C).....	18
	Anf. 21 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	19
§ 15	Svar på interpellation 2025/26:301 om användningen av analysplattformen Palantir	20
	Anf. 22 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	20

Anf. 23	PETTER LÖBERG (S)	20
Anf. 24	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	21
Anf. 25	PETTER LÖBERG (S)	22
Anf. 26	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	23
Anf. 27	PETTER LÖBERG (S)	24
Anf. 28	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	24
§ 16	Svar på interpellation 2025/26:302 om möjlighet till fjärrstyrda drönare för polisen i Stockholm	25
Anf. 29	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	25
Anf. 30	MATTIAS VEPSÅ (S)	26
Anf. 31	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	27
Anf. 32	TALMANNEN	28
Anf. 33	MATTIAS VEPSÅ (S)	28
Anf. 34	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	28
Anf. 35	MATTIAS VEPSÅ (S)	29
Anf. 36	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	30
§ 17	Svar på interpellationerna 2025/26:287 och 314 om hyresgästers ställning i samband med renoveringar och stärkt skydd för hyresgästers boendemiljö	31
Anf. 37	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	31
Anf. 38	MARKUS KALLIFATIDES (S)	32
Anf. 39	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	33
Anf. 40	MARKUS KALLIFATIDES (S)	34
Anf. 41	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	35
Anf. 42	MARKUS KALLIFATIDES (S)	36
Anf. 43	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	36
§ 18	Svar på interpellation 2025/26:316 om straffrättsliga åtgärder mot illegal ip-tv	37
Anf. 44	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	37
Anf. 45	LARS MEJERN LARSSON (S)	37
Anf. 46	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	38
Anf. 47	LARS MEJERN LARSSON (S)	38
Anf. 48	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	39
Anf. 49	LARS MEJERN LARSSON (S)	40
Anf. 50	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	41
§ 19	Svar på interpellation 2025/26:310 om svenskt demokratibistånd till Iran	41
Anf. 51	Bistånds- och utrikeshandelsminister BENJAMIN DOUSA (M)	41
Anf. 52	AZADEH ROJHAN (S)	42
Anf. 53	Bistånds- och utrikeshandelsminister BENJAMIN DOUSA (M)	43
Anf. 54	AZADEH ROJHAN (S)	43
Anf. 55	Bistånds- och utrikeshandelsminister BENJAMIN DOUSA (M)	44
Anf. 56	AZADEH ROJHAN (S)	45
Anf. 57	Bistånds- och utrikeshandelsminister BENJAMIN DOUSA (M)	45
§ 20	Svar på interpellation 2025/26:303 om återanställningsrätt vid tillfälliga avbrott i en verksamhet	46

Anf. 58 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L)	46
Anf. 59 LARS MEJERN LARSSON (S)	46
Anf. 60 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L)	47
Anf. 61 LARS MEJERN LARSSON (S)	48
Anf. 62 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L)	48
Anf. 63 LARS MEJERN LARSSON (S)	49
Anf. 64 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L)	49
Ajournering	50
Återupptaget sammanträde	50
§ 21 Svar på interpellation 2025/26:211 om rätten till färdtjänst för personer med funktionsnedsättning	50
Anf. 65 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD)	50
Anf. 66 NADJA AWAD (V)	51
Anf. 67 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD)	52
Anf. 68 NADJA AWAD (V)	53
Anf. 69 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD)	54
Anf. 70 NADJA AWAD (V)	54
Anf. 71 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD)	54
§ 22 Svar på interpellation 2025/26:317 om förbättrad miljökontroll på fordon	55
Anf. 72 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD)	55
Anf. 73 JYTTE GUTELAND (S)	56
Anf. 74 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD)	56
Anf. 75 JYTTE GUTELAND (S)	57
Anf. 76 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD)	58
Anf. 77 JYTTE GUTELAND (S)	59
Anf. 78 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD)	60
§ 23 Bordläggning	60
§ 24 Anmälan om interpellationer	62
§ 25 Anmälan om frågor för skriftliga svar	63
§ 26 Anmälan om skriftliga svar på frågor	66
§ 27 Kammaren åtskildes kl. 14.49	68